

GOSPA SINJSKA

GODIŠTE LII.

GLASILO SVETIŠTA I ŽUPE GOSPE SINJSKE
BOŽIĆ, 2025.

BROJ 3

„GOSPA SINJSKA“,
glasilo Svetišta
i Župe Gospe Sinjske

Izdavač:

Franjevački samostan Sinj
Fratarski prolaz 4, 21 230 Sinj
Tel. 021/707 010
www.gospa-sinjska.hr
gospa.sinjska.svetiste@gmail.com
zupa.sinj@gmail.com

Glavni i odgovorni urednik:

fra Marinko Vukman

Uredništvo:

fra Antonio Mravak
fra Marinko Vukman
Helena Budimir
Monika Vrgoč

Lektura i korektura:

Ivna Cvitković

Grafički urednik:

Silvio Družević

Naslovna fotografija:

Ivan Alebić, autor

Posljednja stranica:

Fotografija vrata bazilike,
Roko Pavlinušić, autor

Foto:

Župni arhiv
Petar Malbaša
Roko Pavlinušić
Ivan Alebić

Tisak:

Jafra-print d.o.o., Solin

Žiro račun:

Franjevačka provincija
Presvetog Otkupitelja -
Franjevački samostan Sinj
HR 0923400091110099301
- PBZ banka

Sadržaj

fra Marinko Vukman

Božić – proslava Boga i čovjeka 3

Dinko Aračić

Tajna Božića..... 6

fra Domagoj Runje

Uz osamstoti Jubilej Pjesme brata Sunca..... 8

Ivan Kozlica

Fra Mijo Kotaraš – ususret obilježavanja 100. godišnjice smrti 11

Ivica Šola

WOKE kapitalizam..... 14

Proslavljena 800. obljetnica „Pjesme stvorova“ sv. Franje

Asiškog 18

Održan Dan molitve i sjećanja na ubijene fratre mučenike

Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Cetinske krajine.. 20

U bazilici održano slavlje svećanih zavjeta 21

Na Visokoj proslavljena 50. obljetnica gradnje Zavjetnog križa i
održan blagoslov kapelice sv. Josipa..... 22

Proslavljena prva godišnjica od proglašenja crkve Čudotvorne
Gospe Sinjske manjom bazilikom 24

„Putevima bl. Miroslava Bulešića“ 26

Iz života Svetišta i Župe 29

Fra Jure Župić oprostio se od službe orguljaša i zborovođe..... 38

Fra Jozo Župić dobitnik nagrade Grada Sinja za životno djelo 39

Provedeni konzervatorsko-restauratorski radovi u
Etnografskoj zbirci Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske 42

Umjetnička interpretacija sakralnih ostvarenja akademskog
slikara Antona Vrlića u novoj kapeli svetog Franje Franjevačkog
samostana, bazilike i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske 44

Novi liturgijski prostor u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske..... 46

fra Marinko
Vukman

Božić – proslava Boga i čovjeka

O Božiću su ispjevane najljepše pjesme, o Božiću su napisani najljepši tekstovi, o Božiću su stvoreni brojni narodni običaji, o Božiću su napisane duboke teološke knjige – sve to od Božića čini dragu svetkovinu, obiteljsku svetkovinu, svetkovinu koja je kao nijedna raspjevala dušu hrvatskog čovjeka. Božićna slavlja uokviruju široko i prostrano svjetlo, obzorje ljudskog i Božjeg, zemaljskog i nebeskog. To nas obzorje osobito u dubini svete noći sabire pred zorom novog Sunca. Kad sve umukne, utihne, zašuti, kad samo zvijezde i svemirski prostori i nebo govore, tad se čovjek smješta u jedinstveni i divni svijet mira, radosti, čovjekoljublja, bratstva i prijateljstva, ujedinjenosti i sjedinjenja sa svime što diše i trepti svemirom i beskrajnim mirom.

Sva pjevanja, svi obredi, svi nakiti, uresi i ukrasi, sve jaslice i svi zvonovi, svi borovi i korovi tvore orkestar oko Isusa Krista, središta ljudske i svjetske sudbine i povijesti. Isus nam blagdanom svojeg rođenja uvijek iznova poručuje poruku Božje ljubavi prema svijetu, čovječanstvu i svakom pojedincu, svakom od nas. Stoga, Božić nije blagdan samo jedne ustanove, institucije, nacije ili organizacije. Božić je blagdan svakog čovjeka i svake obitelji. To nije samo kršćanski blagdan. Isus se rodio svemu svijetu i svim ljudima, dapače svemu svemiru. O tom govori pjev: „Slava Bogu na visini i mir svim ljudima“. Poruka je posve jasna i jednostavna. Samo je jedan Bog koji vodi povijest i usmjerava ljudski život prema ostvarivanju njegova smisla. Tom Bogu treba dati slavu, tog Boga treba poštivati i veličati, tom se Bogu treba klanjati i moliti, tom Bogu treba vjerovati i za zvijezdama tog Boga treba u životu hoditi. Druga lažna božanstva, u bilo kojem obliku, treba hrabro rušiti i uklanjati iz života, jer čine život duboko nesretnim. Drugi dio poruke glasi: Bog se očito nije utjelovio ni u ideje, ni u sustav, ni u ideologiju, ni u politiku, nego je u ovaj svijet ušao u čovječjem tijelu kao i svaki čovjek. Božić je svetkovina kad se slavi velika istina da se Bog poistovjetio s čovjekom

i kad se u licu svakog čovjeka, osobito malog i napaćenog, može prepoznati Boga koji hoda ovim svijetom u liku napaćenog čovjeka. Stoga, kad se u raznim poteškoćama života bude pitalo: Bože, gdje si?, ne bi se smjelo zaboraviti da je Bog tu pored nas, u srcima i dušama mnogih ljudi. Treba samo imati oči za čovjeka, ali i za Boga koji se nalazi u tom čovjeku. I tu ga pokušati vidjeti, pronaći, i prihvatiti u ljudskoj stvarnosti. Zbog svega toga Božić je draga svetkovina, bliska svim slojevima, svim vremenima i narodima. Božić je postao svetkovinom zajedništva Boga i čovjeka u obitelji, među ljudima i u svijetu. Zbog toga je u kršćanstvu obitelj nedvojbeno sveta stvarnost, koja se nažalost u suvremenom svijetu svjesno razara. Rušenjem obitelji ruše se u temeljima i sam čovjek, ali jednako tako njegov Bog. Zbog toga je Božić ujedno proslava obitelji u radosti i pjesmi. Bog, čovjek i obitelj čine veliku i snažnu okosnicu Božića: njegove radosti, nade i budućnosti. Zato je potrebno čuvati ove tri stožerne vrijednosti koje čine temelj vjere, identiteta, budućnosti i kulture – čuvati stvarnost i vrijednosti Božića.

Draga braćo i sestre, dragi štovatelji Čudotvorne Gospe Sinjske, svima vama i svim članovima vaših obitelji, posebno starijima i bolesnima, braniteljima i roditeljima, želim blagoslovljen Božić i obilje mira i Božjeg blagoslova u 2026. godini.

Dinko Aračić

Tajna Božića

Radost u srcu, osmijeh na licu, vedro raspoloženje u kući, svečano slavlje u crkvi, božićne pjesme i jaslice. Sve to i još više toga spada u Božić. I nijedan crkveni blagdan ne slavi se tako svečano kao Božić. Božićno vrijeme nešto je posebno. Mnogi prevaljaju stotine i tisuće kilometara da bi taj blagdan proveli u svojoj obitelji, u krugu rodbine i prijatelja, oživjeli uspomene na davna božićna slavlja. Božić radosno uznemiruje, budi usnule energije, obnavlja vjeru i jača nadu. U čemu je njegova tajna, u čemu je tajna Božića?

Evandjelje o Isusovu rođenju

»Kad bi se pravila statistika koje se biblijske tekstove najviše čita, sigurno bi Lukino izvješće o Isusovu rođenju bilo na prvom mjestu. Živopisan, jednostavan i nezaboravan opis, pun radosti i veselja. Nebo i zemlja se ujedanjuju u pjesmi i klicanju. Protagonisti su oduševljeni. Svojim opisom evanđelist želi poručiti da sam Bog, po Isusovu rođenju, postaje čovjekom.«

Evandjelje opisuje Isusovo rođenje, jedinstven događaj u Božjoj i ljudskoj povijesti. Spominje carevu naredbu o popisu pučanstva, svratište, anđele i pastire, Mariju i Josipa i, naravno, novorođenče, mudrace i darove, zloga vladara i bijeg u tuđinu. Kad bi se pravila statistika koje se biblijske tekstove najviše čita, sigurno bi Lukino izvješće o Isusovu rođenju bilo na prvom mjestu. Živopisan, jednostavan i nezaboravan opis, pun radosti i veselja. Nebo i zemlja se ujedanjuju u pjesmi i klicanju. Protagonisti su oduševljeni. Svojim opisom evanđelist želi poručiti da sam Bog, po Isusovu rođenju, postaje čovjekom. Dolazi u naš svijet, postaje član velike ljudske obitelji. Da nas otkupi uzima na se naše obličje i postaje maleno, nemoćno dijete. Stoga je Božić

»Evandjelje nam svjedoči da Onaj koji je kod Boga, i sam Bog od početka, po kojem je sve stvoreno, dolazi k nama i prebiva među nama. Dolazi kao dijete u našoj ljudskoj naravi, kao svjetlo koje prosvjetljuje svakog čovjeka. Svjetlo koje svijetli u tami, i koje tama ne može ugaziti. I Riječ je tijelom postala. Sin Božji utjelovio se i čovjekom postao. To je božićna tajna.«

blagdan djetinje ljubavi i nježnosti, dira srce i pokreće maštu.

Lukin kolega evanđelist Ivan događaj Isusova rođenja opisuje na drukčiji način. „I Riječ je tijelom postala i prebivala među nama“ (Iv 1, 14). Riječ je Riječ Božja, po kojoj je sve stvoreno. Ta Riječ, *Logos* govori, djeluje, pojavljuje se i objavljuje Boga u tijelu i kao tijelo. Da je Riječ tijelom postala, da je Bog čovjekom postao, nevjerojatna je tvrdnja i istina vjere, zapravo tajna naše vjere, tajna Božića.

Evandjelje nam svjedoči da Onaj koji je kod Boga, i sam Bog od početka, po kojem je sve stvoreno, dolazi k nama i prebiva među nama. Dolazi kao dijete u našoj ljudskoj naravi, kao svjetlo koje prosvjetljuje svakog čovjeka. Svjetlo koje svijetli u tami, i koje tama ne može ugaziti. I Riječ je tijelom postala. Sin Božji utjelovio se i čovjekom postao. To je božićna tajna. Ako je Bog postao čovjekom, isplati se biti čovjekom. Tajna Božića poručuje nam staru i novu istinu: čovječe, budi ono što jesi – budi čovjek, jer upravo za tebe i zbog tebe Bog je postao čovjekom!

Riječ koja je postala tijelom pravi je Bog i pravi čovjek, ne ili jedno ili drugo ili pak nešto treće, već jedno i drugo: pravi Bog i pravi čovjek. To je tajna vjere. Utjelovljenje je Božji čin po kojemu se Bog objavljuje. Objava ostaje uvijek objavom, otkriven zastor prema Božjem otajstvu. Riječ koja tijelom postaje, boravi, prebiva među nama,

u našem vremenu i u našoj povijesti, u našem slavlju Božića. To je ona tajna sila koja nas uznemiruje, potiče na novo, na bolji i sretniji život. I to je tajna Božića.

Što nam Božić znači?

»Sin Božji postao je čovjekom „da podložnike Zakona otkupi, da primimo posinstvo“. Po Isusu Bog nas je oslobodio ropstva grijehu, od ropstva Zakonu, izbrisao je našu krivicu, ponio ju sa sobom na križ.«

I danas, dok slavimo Božić, taj izuzetan događaj u povijesti, smijemo se upitati: Što nam znači Isusov dolazak, za nas osobno, za naše obitelji, za našu Župu i Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske? Što nam Božić donosi i što u nama ostvaruje? Što nam poručuje? Kako shvatiti i vjerom prihvatiti činjenicu da je Bog postao čovjekom?

Bog postaje čovjekom da nas ispuni svojim božanskim životom, svojom milosrdnom ljubavlju, dobrotom i blagoslovom. Sv. Pavao veli: „A kada dođe punina vremena, odasla Bog Sina svoga: od žene bi rođen, Zakonu podložan da podložnike Zakona otkupi te primimo posinstvo“ (Gal 4, 4). Sin Božji postao je čovjekom „da podložnike Zakona otkupi, da primimo posinstvo“. Po Isusu Bog nas je oslobodio ropstva grijehu, od ropstva Zakonu, izbrisao je našu krivicu, ponio ju sa sobom na križ. Po njegovoj smrti umrli smo grijehu, da bismo po njegovu uskrsnuću mogli živjeti kao djeca Božja. U Kristu i po Kristu, Sinu Božjemu i Sinu Marijinu, koji je „radi nas ljudi i radi našega spasenja postao čovjekom“ primamo Božje posinstvo, postajemo i zovemo se djeca Božja.

U Isusu Bog postaje čovjekom, nama u svemu sličan. S Božićem božansko stupa u naš svijet, duhovno u tjelesno, nevidljivo u vidljivo. Vječno ulazi u prolazno i počinje brojiti dane i godine. Po Božiću nevidljivi Bog postaje vidljiv. Tko vidi Isusa, vidi Boga. Sam Bog nam govori, ne netko drugi u njegovo ime. Sam Bog ulazi u našu povijest i u naš život. Pokazuje svoju brigu za nas, živi svoju i našu povijest u svom ljudskom tijelu i obličju. I to je dio tajne Božića.

Po Božiću Sin Božji stupa na svjetsku pozornicu kao nejak dijete. Netko će možda upitati: Zar je moguće da Bog dolazi na svijet kao dijete?

Može li Bog nešto takvo učiniti, na taj način doći na svijet? Može li Bog doći na svijet, roditi se od jedne ljudske majke? Kao tesarov sin živjeti u običnoj obitelji, rasti i razvijati se u zabitnu selu bez spomena u predaji i Pismima? Proći zemljom čineći dobro, ozdravljajući svaku bolest i nemoć? Na sva ta pitanja odgovara Božje čovjekoljublje, koje se objavljuje u Isusu. Božja blizina razgoni sve sumnje.

Teško je otkriti i prihvatiti Boga u ljudskom obličju, Boga koji postaje malen, da mu možemo pogledati u oči, u Isusu prepoznati crte njegova lica. Nije više onaj daleki, pun tajne, kojem se ne može približiti nijedno ljudsko biće. Ne okružuje ga neproziran oblak. Božićna tajna nam otkriva da je Bog s nama i među nama, Emanuel, Bog s nama i za nas. Dijete u jaslama pastirima je znak da se u Betlehemu „rodio Spasitelj – Krist Gospodin“ (Lk 2, 11).

Božić je znak da nas Bog ljubi i prihvaća. I nama je naviještena velika radost, i za nas se rodio Spasitelj, Krist Gospodin. Bog je postao naš Bog. I nama šalje svog anđela. Hoćemo li povjerovati u njegov navještaj, prepoznati znak i naći Spasitelja koji se rodio, susresti ga u njegovoj riječi, u sakramentu ispovijedi, u kruhu života, u braći i sestrama koje susrećemo, otkriti ga u našem srcu? Bog nas ljubi neizmjernom ljubavlju. Hoćemo li prihvatiti Božju ljubav? Povjerovati što nam kaže i činiti što nam zapovijeda, staviti svoje pouzdanje u Isusa koji nas spašava?

Božić je za nas kršćane izuzetan blagdan koji dira srce, potiče maštu i izaziva osjećaje. Dodir je neba, susret s vječnim, predokus boljega svijeta. Božić je puno više od jela i odijela, od dara i čestitke. Radost je duše i veselje srca, pa i u moru poteškoća. Predah je to u sivilu svakodnevice, oaza mira i utjehe, želja za lijepim i dobrim, predokus vječnog Božića.

Još više, Božić je blagdan vjere. Bez vjere i uvjerenja da je Bog za nas i za naše spasenje postao čovjekom, Božić se ne može iskreno ni potpuno slaviti. Zbog toga je potrebno potražiti dublji smisao Božića, njegovu duhovnu dimenziju, približiti se tajni Božića. Izvanjsko je slavlje lijepo i dobro. Injemu treba dati oduška. Međutim, slavljeničko i potrošačko ne bi trebalo odvratiti našu pozornost od onoga što je bitno, sveto i kršćansko. Stoga neka naša božićna radost bude istinska, radost zbog ljepote vjere, zbog spoznaje da nas Bog ljubi i usrećuje svojim dolaskom

fra Domagoj
Runje

Uz osamstoti Jubilej Pjesme brata Sunca

Nastavak

Nakon uvodnog dijela u kojem se obraća Bogu kao svevišnjem, svemoćnom i dobrom Gospodinu, slijedi središnji dio Pjesme brata Sunca u kojem sveti Franjo pjeva Bogu hvalu po njegovim stvorenjima.

»Sunce nije božanstvo, nego Božje stvorenje, ali tako plemenito da bi bez njega na zemlji bila trajna noć, mrak i led. Bez Sunca ne bi bilo ni ljepote, a ona je temeljna karakteristika svih Božjih stvorenja. Zapravo, bez Sunca ne bi na zemlji bilo nikakvoga života. Stoga je Sunce najvidljiviji i najdjelotvorniji znak Božje prisutnosti za sva ostala stvorenja.«

Gospodin brat Sunce

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
sa svim stvorenjima svojim,
napose s bratom, gospodinom Suncem:
od njega nam dolazi dan
i svojim nas zrakama grije.
Ono je lijepo i sjajne je svjetlosti puno,
slika je, Svevišnji, tvoga božanskoga sjaja.*

Posebno i prvo mjesto među njima ima Sunce. To je prvo stvorenje koje Franjo naziva bratom i jedino koje oslovljava titulom Gospodin. Međutim, treba reći da kada govori o Gospodinu bratu Suncu, Franjo ne upotrebljava istu riječ kao kada se obraća Gospodinu Bogu. U izvornom talijanskom jeziku njegovog vremena, on se Bogu obraća riječju „Signore”, kao što to čine Talijani i danas, dok za Sunce upotrebljava riječ „Messor”. Iako obje riječi imaju isti korijen, postoji bitna razlika u njihovoj upotrebi. Talijanska riječ *signore* dolazi od latinskog *senior*, što znači stariji, i to ne samo po dobi, nego i po hijerarhijskom stupnju, slično kao hrvatska riječ „starješina”; a riječ *messor* je kontrakcija nastala od izraza *mio signore* (moj gospodin, kao francuski *monsieur*).

Međutim, dok se riječ *signore* upotrebljavala za vrhovnoga gospodara ili vladara, titula *messor* (ili *messer*) koristila se za njegove plemenitaške podanike, kavalire i vitezove. Tako je bratu Suncu titulom *messor* dana baš ona čast koja mu pripada. Sunce nije božanstvo, nego Božje stvorenje, ali tako plemenito da bi bez njega na zemlji bila trajna noć, mrak i led. Bez Sunca ne bi bilo ni ljepote, a ona je temeljna karakteristika svih Božjih stvorenja. Zapravo, bez Sunca ne bi na zemlji bilo nikakvoga života. Stoga je Sunce najvidljiviji i najdjelotvorniji znak Božje prisutnosti za sva ostala stvorenja.

Uz to, biblijsko-teološko značenje Sunca upućuje na Krista i novi život koji proizlazi iz njegova slavnoga uskrsnuća. U Zaharijinom hvalospjevu on je nazvan „Mladim Suncem s visine”, žene mironosnice došle su na grob uskrsloga Isusa „o izlasku sunčevu” (Mk 16,2), a u Knjizi Otkrivenja na nebu se pojavljuje znak žene odjevene Suncem (Otk 12,1), koja simbolizira Crkvu – Tijelo Kristovo – a u Crkvi Mariju – Majku njegova Tijela.

»Budući da je mjesec stvoren da „označuje vremena” (Ps 104,19), on je simbol prolaznosti koja ne može nadvladati Crkvu, i zato se toj ženi, kao njezinoj slici, nalazi pod nogama, ali to ne umanjuje njegovu vrijednost i ljepotu. Doduše, mjesec zbog svojih mijena označuje protok vremena, ali on, jednako kao i Sunce, postoji i kada ga ne vidimo.«

Brat Mjesec i sestre zvijezde

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Mjesecu i sestrama Zvijezdama.
Njih si sjajne i drage i lijepe
po nebu prosuo svojem.*

Ljepota brata Sunca odražava se i na brata Mjeseca, kao što su lijepe i sestre Zvijezde. Dok nam od sunca dolazi dan, mjesec i zvijezde ukrašavaju noćno nebo. Poštujući pravila igre

Pjesma stvorenja Fra Perica Petar Vidić

kozmičkoga reda, mjesec se sukladno svojim mijenama pojavljuje, raste, smanjuje i nestaje, a zvijezde se sjajne, dragocjene i lijepe igraju nebom, tako da se možemo pouzdati u njih i u računanju vremena i u snalaženju u prostoru. I ovdje se spominjemo lika žene iz Knjige Otkrivenja, kojoj je mjesec pod nogama, a na glavi vijenac od dvanaest zvijezda. Budući da je mjesec stvoren da „označuje vremena” (Ps 104,19), on je simbol prolaznosti koja ne može nadvladati Crkvu, i zato se toj ženi, kao njezinoj slici, nalazi pod nogama, ali to ne umanjuje njegovu vrijednost i ljepotu. Doduše, mjesec zbog svojih mijena označuje protok vremena, ali on, jednako kao i Sunce, postoji i kada ga ne vidimo. Zato se u Psalmu 89, 38 mjesec naziva „vjernim svjedokom na nebu”. U Pjesmi nad pjesmama zaručnica je „lijepa kao mjesec” (Pj 6,10), a ona je u duhovnom čitanju Svetoga pisma također slika Kristove ljubljene Crkve ovjenčane zvjezdanom krunom.

»Tako se sa danjega sunčanoga i noćnoga zvjezdanoga neba spuštamo preko vjetra, zraka, oblaka, vedrine i svakoga drugoga vremena do onih stvorenja kojima je po Božjoj rasporedbi za opstanak potrebna izmjena kiše i vedrine, vjetra i bezvjetrice, topline i hladnoće.«

Brat vjetar

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Vjetru,
po Zraku, Oblaku, po jasnoj Vedrini,
i po svakom vremenu tvojem,
kojim uzdržavaš stvorove svoje.*

U Franjinoj Pohvali stvorova lako se uočava smjer od neba prema zemlji. Tako se sa danjega sunčanoga i noćnoga zvjezdanoga neba spuštamo preko vjetra, zraka, oblaka, vedrine i svakoga drugoga vremena do onih stvorenja kojima je po Božjoj rasporedbi za opstanak potrebna izmjena kiše i vedrine, vjetra i bezvjetrice, topline i hladnoće. U naše doba, kada govorimo o nepovoljnim klimatskim promjenama, osobito je aktualno upozoriti na pogubnost onih čovjekovih djelatnosti koje ugrožavaju klimatski red u prirodi, jer je to izravno ugrožavanje života i čovjeka i svih drugih stvorenja.

Sestra voda

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestrici Vodi,
ona je korisna, ponizna, draga i čista.*

Zrakom i oblakom na zemlju se s neba spušta i sestra voda koja napunja rijeke i mora. Njoj je posvećena posebna strofa. Ona je veoma korisna, ponizna, dragocjena i čista. Te karakteristike vode ističe sveti Franjo, a potvrđuje iskustvo svakog stvorenja, koje ne može živjeti bez vode, jednako kao što ne može živjeti bez zraka i svjetla. Korisnost i dragocjenost vode tolika je da je ona čovjeku potrebna i iznutra i izvana, a njezino teološko značenje toliko je važno da sam Isus Krist govori o rođenju iz vode i Duha (Iv 3,4) i o sebi kao izvoru vode od koje nitko neće ožednjeti (Iv 4,14). Voda je glavna materija krštenja, u kojem se rađamo kao djeca Božja, i voda nas uči kako živjeti svoj sinovski odnos s Bogom. Sve karakteristike koji ima voda treba imati i kršćanin u svijetu, a osobito u duhu evanđeoskoga siromaštva valja istaknuti njezinu poniznost i čistoću. Kao slika poniznosti može nam poslužiti jednostavna činjenica da se voda prilagođava svakoj posudi u koju se ulije, a time ne izgubi ništa od svojega identiteta i svoje čistoće. Tako se i kršćanin može prilagoditi različitim kulturama, jezicima i narodima, a da ne izgubi ništa od svoje privrženosti Kristu, te da sredinu u kojoj živi natapa njegovom istinom i milošću.

Brat oganj

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po bratu našem Ognju, koji nam tamnu
rasvjetljuje noć.
On je lijep i ugodan, silan i jak.*

Brat oganj, o kojemu Franjo pjeva nakon vode, rasvjetljuje tamu noći, lijep je, ugodan, silan i jak. Iako je sve Božje stvorenje lijepo, Franjo u svojoj pjesmi pridjev „lijep” izričito spominje za ona stvorenja koja su povezana sa svjetlom i to kao njezin izvor: Sunce, zvijezde i oganj. To upućuje na to da ljepota stvorenja nije samo u njima kao takvima, nego u našoj sposobnosti da ih vidimo. Drugim riječima, ljepota stvorenja ovisi o svjetlu u kojem ih gledamo ili svjetlom kojim gledamo stvorenja mi stvaramo ljepotu!

Sestra majka zemlja

*Hvaljen budi, Gospodine moj,
po sestri i majci nam Zemlji.*

*Ona nas hrani i nosi, slatke nam plodove,
cvijeće šareno i bilje donosi.*

Posljednja u nizu stvorenja spomenuta je u Franjinoj pjesmi sestra majka zemlja. Ona je naša sestra jer je, kao i svi koji na njoj živimo, i zemlja stvorenje istoga našega nebeskoga Oca, ali je istodobno i naša majka jer nas hrani i nosi baš kao što majka nosi i hrani svoje dijete. Od zemlje su kao od majke satkana ljudska tijela i tijela svih stvorenja. Bez plodova zemlje kojima se hranimo ne bismo mogli živjeti, a bez tla zemlje ne bismo imali gdje živjeti. Ona nas kaže sveti Franjo uzdržava (*sustenta*) i uređuje (*governa*) naš život jer o zemlji u potpunosti ovisi naše postojanje i naš zemaljski opstanak.

Govoreći o zemlji kao majci koja u svome tijelu doslovno začetom djetetu daje i stan i hranu ne možemo, a da se ne sjetimo one zgrade kada je jedna žena iz mnoštva vidjevši Isusa povikala: „Blažena utroba koja te nosila i prsi koje si sisao!” (Lk 11,27). Bila je to istodobno izvrsna pohvala i Isusu i njegovoj majci Mariji, na što je on odgovorio: „Još blaženiji oni koji slušaju riječ Božju i čuvaju je!” (Lk 11,28). Vjerojatno imajući na umu i te Isusove riječi sveti Franjo napisao je u svom Prvom pismu vjernicima (II,10) kako smo mi majke Gospodina našega Isusa Krista „kad ga nosimo u svome srcu i tijelu po božanskoj ljubavi i čistoj i iskrenoj savjesti, rađamo ga svetim djelom, koje mora svijetliti drugima za primjer.”

Hvalom koju Bogu daje po sestri majci zemlji prvotno je završavao ovaj Franjin hvalospjev. Vidljivo je da se u njemu ističu četiri elementa – zemlja, voda, zrak, vatra – od kojih je prema antičkoj filozofiji satkana sva priroda. To znači da je u središte svoje Pjesme sveti Franjo stavio važnost životnog prostora i životnih resursa koje nam taj prostor nudi. Stoga je zaključna poruka prvotnog završetka ove pjesme da prije svega trebamo biti Bogu zahvalni za životni prostor i druge životne uvjete koje nam je darovao po svojim stvorenjima. A potom je potrebno u toj zahvalnosti čuvati i razvijati Božje darove, a ne ih onečišćavati i uništavati.

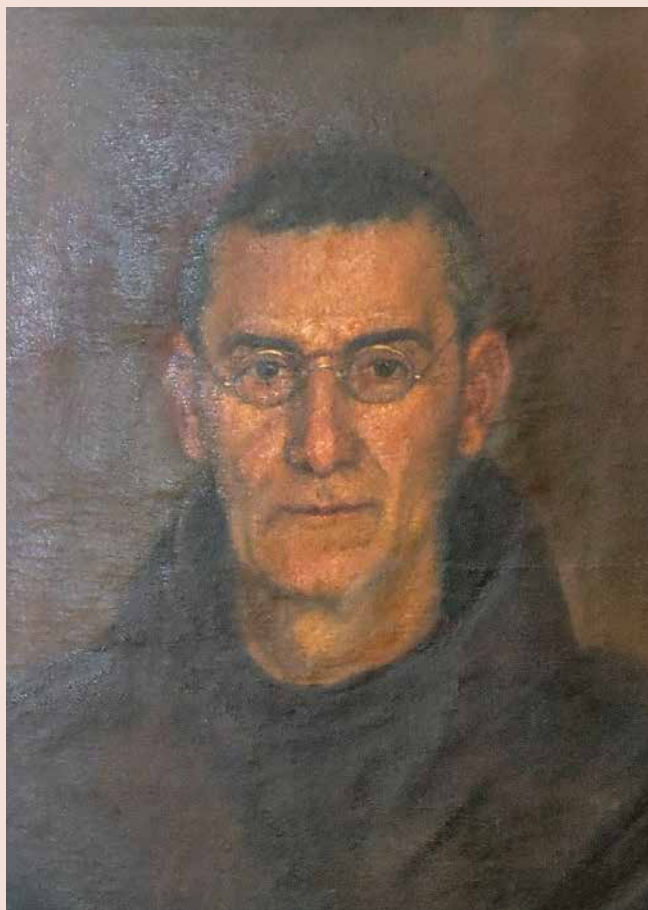
To bi bila središnja moralna poruka Pjesme brata Sunca, ali je u dvije posebne prigode sveti Franjo osjetio potrebu dodati svojoj pjesmi još dvije strofe, o čemu ćemo govoriti u sljedećem i posljednjem nastavku ovih naših razmatranja.

Nastavlja se

Fra Mijo Kotaraš – ususret obilježavanja 100. godišnjice smrti

Ivan Kozlica

Fra Mijo Kotaraš, naslikao Stjepan Baković

Iduće godine navršava se stotinu godina od smrti fra Mije Kotaraša, jednog od najznačajnijih franjevaca Provincije Presvetog Otkupitelja koji je djelovao potkraj devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća. Ocjena o njegovu značaju je subjektivna, ali je utemeljena na mnoštvu tekstova što nam ih donose brojni časopisi, novine, knjige, sjećanja, ali i vrlo mjerljivi rezultati fra Mijina svećeničkog i političkog djelovanja.

»U svim mjestima gdje je služio unosio je katoličku duhovnu živost, gradio crkve, kapele, škole, ograđivao groblja, uređivao i opremao oltare, a od svega posebno treba istaknuti ogroman trud na izgradnji Katoličkog doma u Sinju koji je bio središte aktivnosti Hrvatskog katoličkog orla nasuprot Jugoslavenskog sokola.«

Fra Mijo je rođen 1867. kao Nikola Kotaraš u obitelji pravoslavnih roditelja iz Kovačića pokraj Knina. Franjevačku gimnaziju završio je 1885. u Sinju, a za svećenika je zaređen 1890. Najprije je bio kapelan u Drnišu, a potom župnik u Kijevu. Početkom stoljeća je gvardijan u Imotskome, a nakon toga istu dužnost obnaša u Sinju. Najduže se zadržao na mjestu župnika Otoka, punih devet godina, a po završetku Prvog svjetskog rata ponovno je bio gvardijan sinjskog samostana. U svim mjestima gdje je služio unosio je katoličku duhovnu živost, gradio crkve, kapele, škole, ograđivao groblja, uređivao i opremao oltare, a od svega posebno treba istaknuti ogroman trud na izgradnji Katoličkog doma u Sinju koji je bio središte aktivnosti Hrvatskog katoličkog orla nasuprot Jugoslavenskog sokola.

»U Vrlici se uhvatio u koštac s političkim protivnicima koje je predvodio tamošnji pravoslavni načelnik i uspio u svojim nakanama, u teškoj borbi izlazio je kao pobjednik. Pripadao je pravaškom krugu među tadašnjim dalmatinskim svećenstvom, podupirao Hrvatsku stranku pa se i sam uključio u sinjsku općinsku vlast.«

Od mladih dana fra Mijo je pokazao velik interes za politička zbivanja, prepoznao važnost prosvjetljenja nepismenog puka u političkim stvarima. U Vrlici se uhvatio u koštac s političkim protivnicima koje je predvodio tamošnji pravoslavni načelnik i uspio u svojim nakanama, u teškoj borbi izlazio je kao pobjednik. Pripadao je pravaškom krugu među tadašnjim dalmatinskim svećenstvom, podupirao Hrvatsku stranku pa se i sam uključio u sinjsku općinsku vlast. Vodio je žestoke političke borbe sa svojim protivnicima, varoškim bogatašima i seoskim kulacima. Tijekom Prvog svjetskog rata bio je vrlo aktivan u pomaganju brojnim obiteljima čiji su članovi stradali na udaljenim bojištima.

Poslije rata i uspostave Kraljevstva SHS za fra Miju su odmah nastupili problemi, uhićen je, ali

»Napadali su ga sinjski orjunaši i kninski komiti – četnici, režimski političari i njihove novine, ali on je bio nesalomljiv, što je više bio napadan, bio je sve jači. Okupljao je cetinsko seljaštvo oko ideje hrvatske slobode, vodio ga iz pobjede u pobjedu na lokalnim izborima. Ostat će zapamćen i kao žestoki polemičar u raznim tadašnjim listovima, teško mu je naći ravnog.«

je ubrzo pušten. Ponovno je preuzeo mjesto gvardijana sinjskog samostana, mjesto koje je u novim okolnostima postalo posebno teško. K tome se priključio Hrvatskoj pučkoj stranci i postao jedan od njezinih prvaka u cetinskom kraju, ali i u Dalmaciji. Njezino geslo bilo je: „Hrvatstvo, križ i plug“. U to doba osnovan je i list kojeg držite u rukama, „Gospa Sinjska“. A onda je fra Mijina borba počela jenjavati, bolest je uzimala snagu pa su politički protivnici različitim igrama, uz režimsku pomoć, pomalo preuzimali upravljanje općinskim poslovima. Razočaranje koje je doživio i bolest što ga je shrvala prekinuli su njegov ovozemaljski život. Umro je u Zagrebu 1. kolovoza 1926. u svojoj 59. godini. Pokopan je

»O tome tko je bio i za što je živio, fra Mijo je sažeo u dvije rečenice dok je bio župnik u Kijevu potkraj devetnaestog stoljeća: „Svećenik sam katolički – Rimokatoličku ću vjeru uzdržati, nju širiti, za nju život pregoriti, za braću zašlu krv proliti samo da spašeni budu. Hrvat sam i taki ću ostati do groba“. I bi tako...«

na groblju sv. Frane u Sinju, zajedno sa svojom braćom franjevcima, ispraćen od mnoštva cetinskog katoličkog puka.

O tome tko je bio i za što je živio, fra Mijo je sažeo u dvije rečenice dok je bio župnik u Kijevu potkraj devetnaestog stoljeća: „Svećenik sam katolički – Rimokatoličku ću vjeru uzdržati, nju širiti, za nju život pregoriti, za braću zašlu krv proliti samo da spašeni budu. Hrvat sam i taki ću ostati do groba“. I bi tako...

»U pripremi je znanstveni skup kako bi se o njegovu životu i radu progovorilo s više gledišta, a što bi se kasnije ukoričilo u zbornik radova. Također je u pripremi i nekoliko publikacija o fra Mijinu životu i svećeničkom pozivu koje bi se trebale pojaviti iduće godine. Sve nabrojano je najmanje što fra Mijo zaslužuje, neka mu je vječna slava i hvala.«

Ovo je najkraće što se može napisati o velikom čovjeku i svećeniku fra Miji Kotarašu. Godišnjica njegove smrti povod je da se iduće godine prigodna obilježavanja obave u svim župama u kojima je ostao njegov ogromni trag – Drnišu, Kijevu, Otoku, Imotskom, Sinju, ali i u župi Vrpolje pokraj Knina gdje pripada njegovo rodno mjesto. U pripremi je znanstveni skup kako bi se o njegovu životu i radu progovorilo s više gledišta, a što bi se kasnije ukoričilo u zbornik radova. Također je u pripremi i nekoliko publikacija o fra Mijinu životu i svećeničkom pozivu koje bi se trebale pojaviti iduće godine. Sve nabrojano je najmanje što fra Mijo zaslužuje, neka mu je vječna slava i hvala.

Pogled na sjeverno krilo samostana sagrađeno za vrijeme gvardijana fra Mije Kotaraša

Ivica Šola

WOKE kapitalizam

ŠTO JE TO *WOKE* POKRET? NAJJEDNOSTAVNIJE GA JE OSLIKATI NA PRIMJERU *WOKE* KAPITALIZMA: ODNOSNO, PRIJE NEGO ŠTO ODETE NA KAVU S NEKIM, OBVEZNO NAZOVITE SVOG OSOBNOG BANKARA ZA DOZVOLU

U postmodernom dobu veliki su se vjerski i politički narativi srušili. Umjesto njih pojavila se transverzalna želja za ispravljanjem povijesnih nepravdi i militarizacija (mikro)identiteta, oboje ubrzani snagom društvenih medija. Glavni pokretač te militarizacije je *woke* (u prijevodu „probuđeni“) pokret. Teško ga je definirati, jer kombinira nespojivo, proislamizam koji ubija LGBT osobe i samu LGBT ideologiju. (Judeo) kršćanski Zapad mrzi i želi ga izbrisati (kultura brisanja i otkazivanja), Zapad je za njih sinonim za zločin, i ništa drugo. Ubojstvom Charlieja Kirka možemo naslutiti da taj pokret ima elemente terorističke organizacije.

Da ne budem apstraktan, evo jedan primjer kako *woke* funkcionira u financijama, jer su zatrovali sve pore društva, ne samo odgoj i obrazovanje, medije, već i ekonomiju na konkretnom primjeru Nigela Faragea.

Od bankara se očekuje svašta, ali ne i da prodaju moral i vrijednosti, a još manje da preuzmu posao identičan onom inkvizicije, pa kažnjavaju ljude zbog nekog stava i mišljenja. Nažalost, i to se dogodilo, nakon što je britanskom političaru Nigelu Farageu, poznatom *brexitovcu*, njegova banka Coutts odlučila suspendirati račun, ostaviti čovjeka bez prihoda, golog i bosog. Banka je to najprije pravdala čisto ekonomskim razlozima, no onda se ispostavilo da je direktorica te banke Alison Rose lagala i da je Farage „debankiran“ iz ideoloških razloga: da njegovi politički stavovi nisu u skladu sa stavovima banke o LGBTIQ zajednici, da nisu u skladu sa stavovima banke o klimatskim promjenama itd. Najbizarnije od razloga u ovom inkvizicijskom postupku je optužba da je „Farage dobar s Trumpom i Novakom Đokovićem“, koji je tijekom korone odbijao cijepljenje. Osim što banka krši pravo jednom

demokratski izabranom zastupniku na slobodu govora i sasvim legitimna politička stajališta koja se nekome sviđaju, nekome ne, ona bi određivala i s kime se njihovi klijenti smiju družiti. Ako im smeta Đoković, naši „komšije“ s pravom mogu sumnjati da je ova banka zapravo ustaška?

Nije, dakako, radi se o banci koja posluje na matrici tzv. *woke* kapitalizma, koja promiče vrijednost uključivosti, rodnu osviještenost, ne želi davati kredite tvrtkama koje se bave vađenjem nafte ili plina, zalaže se za prava LGBT osoba. U tom smislu, demokratski izabrani političar Farage, ovoj banci koja posluje samo s bogatim klijentima (uvjet je da u banci imate položeno minimum milijun funti), a zalaže se za uključivost, nije vrijednosno-ideološki podoban te joj predstavlja reputacijsku štetu. Faragea, za razliku od društveno nepoznatih osoba, spasila je činjenica da je država najveći dioničar te banke, pa je izvršna direktorica pod pritiskom politike i javnosti morala podnijeti ostavku.

Banke se više ne zadovoljavaju da vaš novac drže pod kontrolom, već i vaše mišljenje. Slučaj nije nimalo bezazlen, to se sutra može dogoditi bilo kome od nas u bliskoj budućnosti, u slučaju odbacivanja stvarnosti promjene spola ili rodne indoktrinacije u školama od strane *drag queenova* ili preispitivanja klimatskih promjena. To bi moglo biti dovoljno da Vas se smatra neuključivim ili „nedovoljno zelenim“ pa vam blokiraju račun, a ti pasi travu po ulici dok se na vratiš na partijsku liniju. U tom smislu, *woke* kapitalizam nije ništa novo, to je reinkarnacija lenjinizma, koji je na VII. kongresu Boljševičke partije donio odluku da se pristup dobrima i uslugama uvjetuje slijeđenjem partijskog pravovjerja.

Pretjerujem li u najavi ovog orvelovskog scenarija za sve nas u budućnosti? Mislim da ne. Naime, banke postupno uključuju u svoja poslovanja takozvane ESG (Environmental, Social and Governance) standarde i načela sadržane u globalističkom dokumentu UN-a zvan Agenda 2030 (koji je najvećim dijelom dobar dokument), kojeg

je dio i EU, pa i RH, ali on nije božanska objava pa da bi na temelju njega gušili slobodu govora i ljudima blokirali račune. To u mnogima izaziva strah da bi načela iz tog dokumenta o okolišu, seksualnosti (rodnoj ravnopravnosti) i društvu mogla dovesti građane, koji ih budu kritizirali, u financijske rizike i isključenje iz društva u ime uključivosti.

Udar na politički eksponiranu osobu poput Faragea treba shvatiti kao signal, baš kao što je u Kanadi bio signal svima nama blokada računavača kamiona koji su prosvjedovali protiv uvođenja zelene propusnice (*Green Pass*). U tom mogućem scenariju najavljena digitalizacija novca i nestanak gotovine umjesto progresije, demokratske i civilizacijske, mogao bi se pokazati kao regresija i do sada neviđeni oblik diktature i kontrole nad ljudima, i to globalne.

Poznajem vrlo ozbiljne i utjecajne ljude, znanstvenike i političare, koji takav scenarij i zazivaju. Oni smatraju da je demokracija kao sustav neodrživa uslijed snažnog porasta svjetske populacije. Jer, tvrde oni, Afrika će uskoro udvostručiti stanovništvo, bit će ih oko 2,5 ili 3 milijarde, pa ako svi počnu konzumirati kao zapadnjaci, ugušit ćemo planet otpadom, uništiti oceane, iscrpiti resurse. Zato se zalažu za neki oblik globalne etičke države, čitaj globalne diktature, koje su

smjernice sadržane baš u Agendi 2030 UN-a, jer pustiti na volju svakom pojedincu, na demokratskoj matrici, da misli i čini što smatra dobrim za sebe, postat će ravno kolektivnom samoubojstvu.

U cijeloj toj priči licemjerno je sljedeće. Ti koji se danas nude kao rješenje u obliku *woke* kapitalizma, sami su stvorili problem. Industrijske revolucije, kult bezgraničnog progresa sa slikom čovjeka – boga koji može bezgranično trošiti kako bi ekonomija stalno rasla, sad bi vratili proces unatrag i uveli globalnu diktaturu da nas spase od njihovih zabluda i bezbožne umišljenosti čovjeka koji je sam sebe stavio na mjesto Boga.

Sad su se probudili (*woke*) kada su uništili sve što se uništiti dalo pa nakon što su pokorili prirodu, ubili duhovne korijene i simboliku korizme (konzumerističkog balansa), sad žele pokoriti i čovjeka, razmaženog narcisa na Zapadu kojeg su sami stvorili.

Što se spašavanja prirode pak tiče, malo ironije, da je priroda banka, bogate zemlje odavno bi je spasile.

I, da, prije nego što odete na kavu s *frendom* ili *frendicom*, nazovite osobnog bankara i upitajte smijete li se s njime družiti, i je li u skladu s *woke* bankarskim moralom. E sad, tko se u cijeloj priči probudio, a tko zaspao na straži? Možda i Crkva?

IZ LJETOPIISA ŽUPE I SVETIŠTA

Proslavljena 800. obljetnica „Pjesme stvorova” sv. Franje Asiškog

Pod geslom „Hvalite i blagoslivljajte Gospodina moga” u Svetištu i Župi Gospe Sinjske u subotu 4. listopada 2025. proslavljena svetkovina sv. Franje i 800. obljetnica „Pjesme stvorova”. Euharistijskim slavljem predsjedao je cetinski dekan i župnik Župe sv. Mihovila u Trilju don Slavko Volarević, uz gvardijana i rektora bazilike fra Marinka Vukmana te uz još sedamnaesticu svećenika.

Na misnom slavlju sudjelovali su članovi Franjevačkog svjetovnog reda, Frame, Franjini štovatelji i vjernici župa Makarskog dekanata s dekanom i župnikom Župe sv. Marka u Makarskoj don Jurom Lovrinčevićem, župnikom Župe Tučepi fra Stipom Bešlićem, župnikom Župe Brela don Ivanom Kovačevićem. Na hodočašću su sudjelovali i vjernici Župe Baška Voda s pastoralnom suradnicom s. Ankicom Džajić.

U propovijedi je don Slavko kazao: „Ovdje smo pokraj lica naše Čudotvorne Gospe Sinjske, da bismo razmišljali o svetom Franji, bez kojeg ne

bi bilo ni ove crkve ni ovog samostana. Sv. Franjo, čovjek je osam stoljeća od nas daleko, a opet nam blizu po svojim plodovima, po onome što je ostavio iza sebe. A iza sebe nije ostavio građevine, ili mudrosti zapisane u knjigama, ili neki – kako se to danas kaže – novčani fond, nego je ostavio živu zajednicu satkanu od franjevačke braće, ljudi koji su ga susreli i odlučili krenuti za njim vjerujući da je on i danas živ jer je s Bogom, a Bog je, kako nam kaže evanđelje, Bog živih, Abrahama, Izaka, Jakova, Franje i svih svetih”.

Govoreći o životu sv. Franje, predvoditelj je istaknuo da je poziv na svetost, poziv da čovjek bude slika Božja: „Kad god slavimo nekog sveca, sama ta činjenica nas podsjeća na dostojanstvo koje je Bog dao svakom čovjeku. Svaki je svetac prije svega čovjek, a to što je proglašen svetim je potvrda upravo toga – da je ostvario Božji poziv „biti čovjek”. Ono što se protivi svetosti jednostavno rečeno – grijeh (u svim svojim varijacijama, vidljivim i nevidljivim) – čovjeka ruši u tom

temeljnem poslanju koje je u Knjizi Postanka izrečeno riječima: 'Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori...' Dakle, plod je grijeha biti nečovjek, a plod prijateljskog putovanja s Bogom je biti čovjek. Danas nam se svetost često prikazuje kao nešto posebno: kad se govori o pozivu na svetost govori se o 'karizmama', 'čudima', 'nadljudskim događajima', a sve su to vrlo često banalne karikature onoga na što je čovjek pozvan, a to je da bude slika Božja, odnosno odraz Boga koji ga je stvorio".

Franjo se suobličio Kristu raspetom, nosio je na svome tijelu svete biljege, kazao je predvoditelj: „Sv. Franjo na sebi je nosio Kristove biljege. Kad o tom govorimo, najčešće pomislimo na vidljive rane na njegovu tijelu. Međutim, te vidljive rane samo su vanjski izraz njegove unutarnje povezanosti s Kristom. On je cijelim svojim srcem, dušom i tijelom, pripadao Kristu pa je Bog učinio da to bude vidljivo i na taj neobičan način".

Svetkovina svetog Franje poziva nas na zahvalnost i odgovornost, kazao je don Slavko i nastavio: „Danas je prilika i da zahvalimo sv. Franji na mnogim dobrima koja smo po njemu primili. Kao što je nekoć on sam, simbolično u svom snu, čuvao Crkvu od rušenja, tu je službu povjerio svojoj braći koja su i danas među nama. I na tome treba i njima zahvaliti. Ali, ne zahvaliti kao da se to ne tiče nas koji nismo franjevci, nego zahvaliti

s obavezom, da ćemo svi zajedno to činiti. Jer Crkva je lađa koju treba čuvati da bi ona sačuvala nas. Svakako, ne ovisi ona samo o našem čuvanju, ali ovisi i o njemu. Pa neka nam sv. Franjo bude učitelj i na tom putu koračanja u Crkvi, ali ne kao pasivni putnici u nekom autobusu, nego kao hodočasnici nade, znajući da je Crkva prisutna u svakome od nas i u svima nama zajedno".

Za svetkovinu sv. Franje sestre Samostana Gospe Sinjske pripremali su se duhovnom trodnevnicom. Svaki dan program je započinjao u 17 sati molitvom franjevačke krunice, Večernjom molitvom iz Časoslova i molitvama u čast sv. Franje. Molitveni program predvodio je župnik fra Antonio s članovima OFS-a Gospe Sinjske i časnim sestrama franjevka. U 18 sati slavljena je sveta misa, a trodnevnicom su predsjedali župnik fra Antonio Mravak, župni vikar fra Marko Pudar te nastavnik u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Sinju i odgojitelj franjevačkih sjemeništaraca fra Jure Hrgović.

Tijekom trodnevnice na misnim slavljinama pjevali su zborovi Svetišta pod ravnanjem s. Anđele Crnjac – Dječji zbor, Zbor mladih i Mješoviti zbor Svetišta Gospe Sinjske. Na uočnicu svetkovine sv. Franje, u petak 3. listopada, nakon svete mise održan je „Obred preminuća” sv. Oca Franje, a obred je predvodio gvardijan fra Marinko Vukman.

Održan Dan molitve i sjećanja na ubijene fratre mučenike Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Cetinske krajine

Dan molitve i sjećanja na ubijene fratre mučenike Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Cetinske krajine, obilježen je u nedjelju 28. rujna 2025. u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske. Misu zadušnicu predvodio je župnik Župe Potravlje fra Dalibor Grčić, uz koncelebraciju gvardijana fra Marinka Vukmana, župnika fra Antonija Mravka i još dvanaestoricu svećenika. Na početku misnog slavlja gvardijan fra Marinko pročitao je imena četrdeset četvorice fratara koji su ubijeni ili umrli od posljedica mučenja između 1942. i 1948. godine, tijekom Drugog svjetskog rata i komunističkog režima. Među njima je bilo i 20 fratara iz Cetinske krajine.

U propovijedi, predvoditelj slavlja istaknuo je važnost imena, postavivši pitanja: „Kako je bilo živjeti ime u vremenu komunizma? Kako je živjeti ime u vrijeme Cancel kulture, kulture otkazivanja i blokiranja? Kako onda uopće živjeti ime?” Polazeći od evanđeoskog odlomka (Lk 16,19-31), predvoditelj je istaknuo razliku između bogataša i siromaha: „Lazar se spominje imenom, dok bogataš iz evanđelja nema ime, on je ‘neki bogataš’. Razlog se nalazi u nevažnosti bogataševa imena za evanđeosku poruku. S druge strane, imati ime označava važnost i usklađenost s biblijskom porukom. Ime Lazar znači ‘Bog je pomogao’ unatoč svim nevoljama”, kazao je predvoditelj.

Govoreći o Drugom svjetskom ratu i poraću, fra Dalibor je naglasio kako je bilo opasno živjeti ime u vremenu komunizma: “Imena i sudbina naše braće i tolikih koji su smetali novom režimu govore za sebe. Imena sudova – Prijeki sudovi. Imena svjedoka – Lažni svjedoci. Kakva je poruka

ovih imena?”, zapitao se predvoditelj te nastavio: „Njihova lažna svjedočanstva jednaka su poruci onog bezimenog bogataša u suočenju s Bogom koji je istina. Bezvrijedna su! Stoga, prijeke sudove i lažne svjedoke možemo imenovati kao humanu propast. Nikakva dobra u njima. Njima nije bilo jasno da pucanjem ne mogu ubiti ime. Znana i neznana grobišta i jame, duboke i tamne, kakve već mogu i biti i ideologijom zatrovane ljudske savjesti, izvikuju razna imena. No, ona su bezvrijedna poput ‘neke bogataša’ iz evanđelja. Nasuprot njima, imena naše umorene braće na koncu svoje žrtve mogu reći zajedno s Lazarom, Bog je pomogao”.

„Čuvajmo se, braćo i sestre, ideologija: kojima je čovjek bezvrijedniji od otirača za noge, koji u imenu drugog čovjeka ne vide ime Lazarevo – ne računaju na Boga, koji u imenu drugog čovjeka vide samo priliku za svoju izopačenost. Imena naše umorene braće viču nama živima poput sv. Pavla apostola Timoteju: ‘Božji čovječe! Teži za pravednošću, pobožnošću, vjerom, ljubavlju, postojanošću, poniznošću.’ Tu nema zamke da bih ispao nečovjek, zavedena budala, ubojica i na koncu bezimen. Ovo je svjedočanstvo naše umorene braće. Voljeti životom svog Boga i Crkvu, svoj dom i domovinu, pa što koštalo da koštalo! To je pravi put za živjeti ime”, zaključio je fra Dalibor.

Poslije misnog slavlja u samostanskom klaustu ispred reljefa dvadesetorice fratara održana je molitva odrješenja. Za vrijeme mise pjevao je Mješoviti zbor Svetišta Gospe Sinjske pod ravnanjem s. Anđele Crnjac.

U bazilici održano slavlje svećanih zavjeta

U nedjelju 14. rujna 2025. godine, na blagdan Uzvišenja Svetog Križa, u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske, trojica bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Teo Tadić (Župa Čudotvorne Gospe Sinjske – Sinj), fra Kristian Pisac (Župa svetog Jeronima – Kaštel Gomilica) i fra Stjepan Raić (Župa svetog Franje Asiškog – Crivac) položili su svećane zavjete u Redu manje braće.

Svećano euharistijsko slavlje započelo je u 19 sati, a slavlje je predvodio mnp. o. provincijal fra Siniša Balajić.

U koncelebraciji su sudjelovali fra Ivica Udovičić, vikar i tajnik Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Marinko Vukman, gvardijan i upravitelj svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske, fra Domagoj Volarević, gvardijan Samostana o. Ante Antića na Trsteniku, fra Anđelko Domazet, magistar bogoslova, fra Ivan Vuletić, domagistar bogoslova, fra Antonio Mravak, župnik Župe Gospe Sinjske uz još tridesetak svećenika.

Na misi su sudjelovali i bogoslovi Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, bogoslovi iz drugih franjevačkih provincija iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, braća karmelićani, postulanti,

sjemeništarci, časne sestre te obitelji, rodbina i prijatelji svećano zavjetovanih franjevac.

Misno slavlje animirali su franjevački bogoslovi čitanjem i ministriranjem, dok je Zbor Svetišta Gospe Sinjske pod ravnanjem maestra fra Jure Župića uz orguljašku pratnju s. Jelene Marije Mijić uveličao misno slavlje pjesmom i sviranjem. Nakon homilije trojica kandidata za doživotno zavjetovanje evanđeoskih savjeta siromaštva, čistoće i poslušnosti, svojim su odgovorima potvrdili spremnost na posvećeni život i predanost Bogu.

Tijekom pjevanih litanija Svih svetih prostrli su se pred oltarom kao znak potpune predanosti Bogu, a na kraju su svoje zavjete položili u ruke mnp. o. Provincijala.

Potom su se upisali u knjigu svećano zavjetovane braće koja datira još iz 1749. godine.

Nakon završnog zahvalnog govora i čestitki župnika fra Antonia te svećanog provincijalova blagoslova na kraju mise, slavlje se nastavilo u radosnom ozračju u samostanskoj dvorani gdje su okupljeni u razgovoru i objedu posvjedočili kako je lijepo kao braća zajedno živjeti i Bogu služiti.

Na Visokoj proslavljena 50. obljetnica gradnje Zavjetnog križa i održan blagoslov kapelice sv. Josipa

U Svetoj godini 2025., uoči blagdana Uzvišenja Svetog križa u subotu 13. rujna, održano je hodočašće vjernika Župe Gospe Sinjske Zavjetnom Križu na Visokoj (892 mnv). Ovogodišnje hodočašće održano je u 50. obljetnici od gradnje današnjeg križa koji je podignut 1975. godine i blagoslova kapelice sv. Josipa. Križ na Visokoj prvi put su podignuli župljani sinjske župe 1900. godine, u Svetoj godini Isusova rođenja, zatim 1933. godine, u Svetoj godini Isusova otkupljenja.

Uspon na Visoku počeo je u 8 sati molitvom Križnog puta. Prvi put okupljanje vjernika

održano je ispred nove crkve Sv. Križa koja je u izgradnji. Molitvu Križnog puta predmolio je župnik Župe Gospe Sinjske fra Antonio Mravak, a zavjetni križ nosili su muškarci iz sinjske župe. Kao i prijašnjih godina stazu kojom prolaze hodočasnici pripremio je i križeve označio župljanin Ante Klarić iz Radošića. Toplo i sunčano vrijeme privuklo je mnoštvo vjernika koji su s automobilima stigli na Visoku s južne strane brda, a oko 150 vjernika pješačilo je u molitvi za križem. Na misnom slavlju kod križa okupili su se i hodočasnici iz župa Dicmo, Neorić i drugih

mjesta Cetinske krajine. Među hodočasnicima bio je i gradonačelnik Sinja Miro Bulj.

Misno slavlje ispred Zavjetnog križa predvodio je sinjski župnik fra Antonio. U propovijedi je vjernike podsjetio na dane gradnje današnjeg križa koji je nakon dva mjeseca rada i molitve blagoslovljen 24. kolovoza 1975., a na blagoslovu se okupilo 1500 vjernika. Kazao je da je vrijedno spomenuti se naroda i fratara Samostana Gospe Sinjske s ondašnjim župnikom fra Jozom Matićem koji je bio inicijator gradnje križa. Veliki doprinos dali su mladi svećenici fra Ivan Akrap, fra Jure Župić i fra Ivan Dotur.

Župnik je kazao kako u kronici Župe Gospe Sinjske stoji zapisano da je 22. lipnja 1975. župni pomoćnik fra Ivan Dotur, organizirao 50-ak magaradi

iz Lučana, Karakašice, Suhača i Radošića te su pregonili cement na Visoku za podizanje križa. Betoniranje je započelo 24. lipnja, a radovi su se izvodili na dobrovoljnoj bazi, koje je vodio sinjski majstor Luka Šušnjara s Jasenskog.

Govoreći o kapelici na vrhu Visoke, župnik je kazao da je to prvi sakralni objekt u sinjskoj župi posvećen sv. Josipu. Kao i križ, tako je i kapelica podignuta vjerom i ljubavlju planinara Planinarskog društva „Vukovi” i dobročinitelja koji su podržali gradnju kapelice s kipom sv. Josipa. „Neka se u Svetoj godini po ovom hodočašću obnovi naša vjera i nada, a sv. Josip neka bdije nad našom Župom i čitavom Cetinskom krajinom,” kazao je fra Antonio. Nakon misnog slavlja vjernici su se okupili ispred nove kapelice sv. Josipa koju je blagoslovio sinjski župnik.

Proslavljena prva godišnjica od proglašenja crkve Čudotvorne Gospe Sinjske manjom bazilikom

U nedjelju 12. listopada, održano je slavlje prve godišnjice proglašenja crkve Čudotvorne Gospe Sinjske manjom bazilikom. Crkva Čudotvorne Gospe Sinjske svečano je proglašena papinskom manjom bazilikom u subotu, 12. listopada 2024., uz sudjelovanje više od tisuću vjernika.

Misu proglašenja predvodio je splitsko-makarski nadbiskup i metropolit mons. Zdenko Križić uz koncelebraciju apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Giorgia Lingue.

Središnje slavlje prve godišnjice proglašenja Gospine crkve bazilikom održano je u 18 sati misnim slavljem kojim je predsjedao generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije vlč. Franjo Velić u suslavlju rektora bazilike i gvardijana fra Marinka Vukmana, župnika Župe Gospe Sinjske fra Antonija Mravka i uz još desetericu franjevaca svećenika Samostana Gospe Sinjske. Na početku misnog slavlja vlč. Franjo prenio je pozdrave i blagoslov Splitsko-makarskog nadbiskupa i metropolita mons. Zdenka Križića. Kazao je da je Svetište u Sinju stoljećima mjesto susreta s Bogom i milosti po zagovoru Čudotvorne Gospe Sinjske.

Na misnom slavlju okupilo se mnoštvo vjernika i Gospinih štovatelja. Za vrijeme mise liturgijsko pjevanje predvodili su članovi Mješovitog zbora crkve Sv. Franje u Čitluku-Jasenskom (Župa

Sinj) pod ravnanjem Josipa Grčića. Misno slavlje animirali su ministriranjem sjemeništarki Franjevačkog sjemeništa u Sinju.

U propovijedi je predvoditelj slavlja istaknuo važnost poslušnosti i zahvalnosti Bogu. Govoreći o Naamanu Sircu (2 Kr 5,14-17) istaknuo je nje-govu poslušnost pred Božjim čovjekom Elizejem, koga je poslušao i ozdravio od gube. Ozdravljenje je promijenilo njegov život, obratio se Gospodinu i povjerovao, kazao je don Franjo. Uspoređujući susret Naamana i Elizeja s evanđeoskim odlomkom (Lk 17,11-19), predvoditelj je istaknuo da u Samarijancu prepoznamo čovjeka koji je došao zahvaliti Kristu na daru novog života, ali i vjernika koji je po svojoj vjeri ozdravio i upoznao Spasitelja. Vjernicima je uputio poruku ohrabrenja da ustraju na putu nasljedovanja Krista i kazao da se u životu vjernika treba dogoditi obraćenje srca. Put obraćenja je zajedništvo s Crkvom, a Crkva nam daje sakramente euharistije i pomirenja koji nam otkrivaju Božju ljubav. Istaknuo je važnost bazilike i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske kao povlaštenog mjesta gdje se stojećima i danas nastavljaju po zagovoru Blažene Djevice Marije milosni susreti s Bogom. Franjevcima, čuvarima Svetišta, don Franjo je zahvalio na predanom radu i pozvao vjernike da mole za svećenike i nova zvanja u Crkvi i Nadbiskupiji.

Na slavu Božju i čast Čudotvorne Gospe Sinjske

Uz godišnjicu proglašenja crkve Čudotvorne Gospe Sinjske manjom bazilikom 2024. - 2025.

Na slavu Božju i čast Čudotvorne Gospe Sinjske

Nakon svete mise održan je koncert „Glazbom i slikom Gospi Sinjskoj” Gradskog zbora Brodosplit i promocija novog videomaterijala za Kantatu Gospi Sinjskoj. Bogati program cjelovečernjeg koncerta započeo je biranim skladbama za godinu velikih jubileja u kojoj slavimo 1100 godina od krunidbe kralja Tomislava, 310 godina od slavne pobjede pod Sinjem nad Osmanlijama i 310. Sinjsku alku, 30 godina od pobjedničke vojno-redarstvene operacije „Oluja”, Jubilarne 2025. godine i prve godišnjice proglašenja crkve Čudotvorne Gospe Sinjske manjom bazilikom.

Publika je tako mogla uživati u skladbama Terra tremuit i Jadranu Jakova Gotovca, iz Muke (završni zbor) Borisa Papandopula, Oče naš i Dalmatino povišću pritrujena Ljube Stipišića, Ave Maria Franz Biebla te Zdravo Marijo, Sliku tvoju ljubiti ću i Kantatu Gospe Sinjska iz djela Zlato Gospine milosti Vlade Sunka.

GZ Brodosplit, vođen dirigentskom palicom maestra Vlade Sunka, u nastavku je, na traženje publike, izveo još tri skladbe. Uslijedile su Lijepa li si, Marka Perkovića Thompsona, U boj, u boj, Jakova Gotovca i hrvatska marijanska himna Zdravo Djevo, p. Petra Perice.

U sklopu koncerta premijerno je prikazan novi video materijal za Kantatu Gospi Sinjskoj. Ova duhovna i glazbena posveta Čudotvornoj Gospi Sinjskoj nastala je pod redateljskom palicom Matka Petrića, na glazbu maestra Vlade Sunka i tekst franjevca, povjesničara i povjesničara umjetnosti fra Josipa Ante Solde. Za potrebe videomaterijala i scena koje su nas vjerno prenijele

u 1715. godinu, autor Matko Petrić prva je tri stavka kantate oživio UI tehnikom, dok su za posljednji stavak O, Gospe Sinjska snimljeni i ukomponirani ključni simboli duhovnog i povijesnog identiteta Sinja: Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske, Franjevački samostan i njegove zbirke, Muzej Sinjske alke, Muzej Cetinske krajine, Spomenik alkaru, Franjevačka klasična gimnazija, tvrđave Kamičak i Grad, postaje Križnog puta i Sinjski hipodrom.

Program je moderirala Herci Ganza, a fra Marinko Vukman, gvardijan i rektor bazilike i direktorica Turističke zajednice grada Sinja, Monika Vrgoč, prigodno su razmijenili darove s članovima GZ Brodosplit predvođenim predsjednikom Ivanom Žitkom, kao trajnu uspomenu na ovaj jedinstven događaj.

Projekt „Glazbom i slikom Gospi Sinjskoj” održao se u suradnji sa Svetištem Čudotvorne Gospe Sinjske, uz potporu Grada Sinja, Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije, Splitsko-dalmatinske županije, Hrvatske turističke zajednice, te u suradnji s Viteškim Alkarskim društvom, Muzejima Sinjske alke i Cetinske krajine.

Povodom prve godišnjice proglašenja Gospine crkve bazilikom, Svetište je pripremlilo fotomonografiju „Na slavu Božju i čast Čudotvorne Gospe Sinjske”. U fotomonografiji su sabrane slike, pozdravi i govori sa slavlja proglašenja bazilike i prvog đakonskog ređenja (19. listopada 2024.) koje je održano u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske.

„Putevima bl. Miroslava Bulešića”

U Svetoj godini 2025., od 14. do 16. studenoga, stotinu hodočasnika iz Župe i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske sudjelovalo je na trodnevnom hodočašću „Putevima bl. Miroslava Bulešića” po Istri. Putovanje je proteklo u molitvi, pjesmi i duhovnoj pripremi za susrete i iskustva koja su uslijedila tijekom tri hodočasnička dana. Voditelji autobusa bili su fra Marinko Vukman i fra Mate Šakić koji su svojom prisutnošću, molitvom i riječima ohrabrenja dodatno pridonijeli ljepoti zajedništva.

Dolazak u Istru bio je u petak u ranim poslijepodnevima, gdje je hodočasnike dočekao vodič hodočašća vlč. Ilija Jakovljević, generalni vikar Vojne biskupije i vicepostulator u kauzi za proglašenje svetim Miroslava Bulešića.

Prvo odredište bilo je Lanišće, mjesto mučeništva bl. Miroslava Bulešića. U župnoj crkvi sv. Kancijana slavljena je sv. misa, a potom su hodočasnici obišli i samo mjesto mučeništva te kuću u kojoj je blaženik živio. Susret s njegovim životom i žrtvom ostavio je snažan dojam na sve hodočasnike. Dan je zaključen dolaskom u Hotel Pula, zajedničkom večerom, druženjem uz praćenje nogometne utakmice te zasluženim odmorom.

Drugi dan hodočašća započeo je posjetom župnoj crkvi sv. Blaža u Vodnjanu, poznatoj po neraspadnutim „svetim tijelima” i bogatoj zbirci relikvija. Uz nagovor i molitvu vjernici su s poštovanjem razgledali ovo iznimno duhovno i kulturno blago. Hodočašće se nastavilo prema Svetvinčentu, gdje

je u župnoj crkvi Navještenja BDM hodočasnike dočekaio župnik vlč. Stjepan Breko. Svojim riječima dobrodošlice i nagovorom posebno je istaknuo koliko nam treba biti važan blaženik i mučenik koji je dao život za slavu Božju i spasenje svojih vjernika. Potom je slavljena sv. misa. U crkvi u kojoj se čuva tijelo bl. Miroslava Bulešića, hodočasnici su u molitvi litanija predali svoje nakane. U Poreču su hodočasnici razgledali Eufrazijevu baziliku, jedinstveni spomenik ranokršćanske baštine uvršten na UNESCO-ov popis svjetske kulturne baštine 1997. godine. U Rovinju su s oduševljenjem posjetili crkvu sv. Eufemije, njezin grob i impozantni zvonik. Dan je zaključen prolaskom kroz Župu Fažana, u kojoj je vlč. Ilija djelovao 13 godina kao župnik, te povratkom u hotel na večeru i počinak.

Posljednjeg dana hodočasnici su posjetili Svetište Gospe Trsatske, najstarije marijansko svetište u Hrvatskoj. Gvardijan i upravitelj svetišta fra Dragan Grizelj upoznao ih je s poviješću Gospina svetišta. Nakon toga je uslijedila sv. misa zahvalnica koju je predvodio sinjski gvardijan fra Marinko Vukman uz koncelebraciju fra Dragana Grizelja i đakona fra Mate Šakića. Na završetku misnog slavlja trsatski gvardijan uputio je zahvalu svim hodočasnicima. Sinjski gvardijan darovao je potom monografiju „Zauvijek okrunjena” i jubilarnu srebrnu krunicu kao znak zajedništva i povezanosti dvaju marijanskih svetišta. Bogu zahvalni za dar hodočašća, za dobro i lijepo vrijeme te sve primljene milosti na svetim mjestima Istre i Kvarnera, hodočasnici su se u večernjim satima sretno i ispunjena srca vratili u Sinj.

A photograph of a nativity scene. In the foreground, a baby Jesus figurine with brown hair and a blue eye is lying in a manger filled with straw. To the right, a large, green, glossy plastic figure is partially visible. In the background, a donkey's head is visible, looking towards the manger. The scene is lit with warm, golden light.

Iz života
Svetišťa
i Župe

KOLOVOZ

30. Dan sjećanja na nestale u Domovinskom ratu

Međunarodni dan nestalih osoba i Dan sjećanja na nestale u Domovinskom ratu, koji se svake godine obilježava u drugom gradu, prvi je put u Sinju okupio brojne članove obitelji nestalih hrvatskih branitelja i civila iz cijele Hrvatske, predstavnike vlasti i institucija, a u ime predsjednika Vlade obilježavanju je nazočio potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved. Tim povodom izaslanstva su položila vijence kod spomenika hrvatskim braniteljima i kod biste prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana, a potom su posjetili nedavno otvorenu spomen-sobu posvećenu hrvatskim braniteljima Sinja i cetinskoga kraja. Potom je u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske služena misa koju je predvodio župnik fra Antonio Mravak uz gvardijana i rektora bazilike fra Marinka Vukmana.

RUJAN

6. Komemoracija za žrtve komunističkog zločina

Kod Husine jame na predjelu Vaganj na Kamešnici održano je misno slavlje za sve nevine žrtve komunističkog režima koje su ubijene i bačene u jamu tijekom Drugog svjetskog rata i poraća. Misno slavlje predvodio je vlč. Ante Kutleša uz koncelebraciju gvardijana Samostana Gospe Sinjske fra Marinka Vukmana i vlč. Ive Martinovića, župnika župe Odžak-Čaić. U misnom slavlju koncelebriralo je još 20 svećenika iz cetinskog i livanjskog kraja. Mješoviti zbor iz više župa pjevao je za vrijeme mise pod ravnanjem s. Vjere Gulić, katehete i pastoralne suradnice u Župi Bajagić – Obrovac Sinjski. Molitvom odrješenja nad Husinom jamom završeno je spomen-slavlje, a vijence su položila nazočna izaslanstva iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

13. Hodočašće na Visoku

U Svetoj godini 2025., uoči blagdana Uzvišenja Svetog križa, održano je hodočašće vjernika Župe Gospe Sinjske Zavjetnom Križu na Visokoj (892 mnv). Ovogodišnje hodočašće održano je u 50. obljetnici od gradnje današnjeg križa koji je podignut 1975. godine i blagoslova kapelice sv. Josipa. Križ na Visokoj prvi su put podignuli župljani sinjske župe 1900. godine, u Svetoj godini Isusova rođenja, zatim 1933. godine, u Svetoj godini Isusova otkupljenja. Uspon na Visoku počeo je u 8 sati molitvom Križnog puta. Prvi put okupljanje vjernika održano je ispred nove crkve Sv. Križa koja je u izgradnji. Molitvu Križnog puta predmolio je župnik Župe Gospe Sinjske fra Antonio Mravak, a zavjetni križ nosili su muškarci iz sinjske župe.

14. Slavlje svećanih zavjeta trojice bogoslova

Na blagdan Uzvišenja Svetog Križa, u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske, trojica bogoslova Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja, fra Teo Tadić (Župa Čudotvorne Gospe Sinjske – Sinj), fra Kristian Pisac (Župa svetog Jeronima – Kaštel Gomilica) i fra Stjepan Raić (Župa svetog Franje Asiškog – Crivac) položili su svećane zavjete u Redu manje braće. Svečano euharistijsko slavlje započelo je u 19 sati, a slavlje je predvodio mnp. O. provincijal fra Siniša Balajić.

20. Dan molitve i sjećanja na ubijene fratre mučenike

Dan molitve i sjećanja na ubijene fratre mučenike Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja i Cetinske krajine obilježen je u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske. Misu zadušnicu predvodio je župnik Župe Potravlje, fra Dalibor Grčić, uz koncelebraciju gvardijana, fra Marinka Vukmana, župnika fra Antonija Mravka i još dvanaestoricu svećenika. Na početku misnog slavlja gvardijan fra Marinko pročitao je imena četrdeset četvorice fratara koji su ubijeni ili umrli od posljedica mučenja između 1942. i 1948. godine, tijekom Drugog svjetskog rata i komunističkog režima. Među njima je bilo i 20 fratara iz Cetinske krajine.

24. Franjevački novaci iz Južnoslavenske konferencije posjetili Sinj

Franjevački novaci iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine te Slovenije s odgojiteljima hodočastili su u Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske. Bila je ovo prigoda da se upoznaju i s povijesti Sinja i njegovim znamenitostima. S povijesti Samostana Čudotvorne Gospe Sinjske mlade fratre upoznao je fra Gabrijel Jurišić. Misno slavlje u Gospinoj bazilici predvodio je župnik fra Antonio Mravak.

LISTOPAD

4. Svetkovina sv. Franje

Pod geslom „Hvalite i blagoslivljajte Gospodina moga“ u Svetištu i Župi Gospe Sinjske proslavljena je svetkovina sv. Franje i 800. obljetnica „Pjesme stvorova“. Euharistijskim slavljem predsjedao je cetinski dekan i župnik Župe sv. Mihovila u Trilju, don Slavko Volarević, uz gvardijana i rektora bazilike fra Marinka Vukmana te uz još sedamnaestoricu svećenika. Na misnom slavlju sudjelovali su članovi Franjevačkog svjetovnog reda, Frame, Franjini štovatelji i vjernici župa Makarskog dekanata sa dekanom i župnikom Župe sv. Marka u Makarskoj don Jurom Lovrinčevićem, župnikom Župe Tučepi fra Stipom Bešlićem, župnikom Župe Brele don Ivanom Kovačevićem. Na hodočašću su sudjelovali i vjernici Župe Baška Voda sa pastoralnom suradnicom s. Ankićem Džajić.

9. Državna izaslanstva Ukrajine i Hrvatske posjetila Svetište

Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske posjetila su državna izaslanstva Ukrajine i Hrvatske. Dobrodošlicu gostima izrazili su provincijal Franjevačke provincije Presvetog Otkupitelja fra Siniša Balajić, gvardijan i rektor bazilike Čudotvorne Gospe Sinjske fra Marinko Vukman. Hrvatsko izaslanstvo predvodio je potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar branitelja Tomo Medved koji je bio domaćin ukrajinskoj ministrici za pitanja veterana Nataliji Kalmykov. Uz navedena izaslanstva, Svetište su posjetili predstavnici Splitsko-dalmatinske županije, ukrajinski branitelji na rehabilitaciji u Veteranskom centru u Sinju i braniteljske udruge s područja Sinja.

12. Slavlje prve godišnjice proglašenja Gospine crkve bazilikom

Središnje slavlje prve godišnjice proglašenja Gospine crkve bazilikom, održano je u 18 sati misnim slavljem kojim je predsjedao generalni vikar Splitsko-makarske nadbiskupije vlč. Franjo Velić u suslavlju rektora bazilike i gvardijana fra Marinka Vukmana, župnika Župe Gospe Sinjske fra Antonija Mravka i uz još desetericu franjevaca svećenika Samostana Gospe Sinjske. Na početku misnog slavlja vlč. Franjo prenio je pozdrave i blagoslov Splitsko-makarskog nadbiskupa i metropolita mons. Zdenka Križića. Nakon svete Mise održan je koncert „Glazbom i slikom Gospi Sinjskoj” Gradskog zbora Brodosplit i promocija novog videomaterijala za Kantatu Gospi Sinjskoj.

17.-19. Svetište – domaćin volonterima

Volonterski projekt 72 sata bez kompromisa održao se u Sinju i ove godine. Riječ je o međunarodnom volonterskom projektu koji animira mlade te promiče solidarnost, zajedništvo, kreativnost i volonterstvo. Tijekom tri dana, koliko su se projekti provodili na području grada Sinja, preko 160 mladih iz Sinja i okolice u grupama od 5 do 20 volontera, ovisno o težini zadatka, realiziralo je 17 projekata.

19. Dan zahvalnosti za plodove zemlje sa „Pjesmom stvorova” sv. Franje

Članovi Dječjeg zbora obilježili su 800. obljetnicu „Pjesme stvorova” sv. Franje recitalom i pjesmom. Preko misnog slavlja proslavljen je i Dan zahvalnosti za plodove zemlje i Božja dobročinstva. Djecu su za slavlje pripremale časne sestre Jelena Mijić i Anđela Crnjac. Misno slavlje predvodio je župni vikar fra Marko Pudar.

STUDENI

14. U Brnazama proslavljen blagdan sv. Nikole Tavelića

U Tavelićevoj zajednici u Brnazama proslavljen je blagdan sv. Nikole Tavelića. Na svečev blagdan središnje misno slavlje predvodio je profesor Svetog pisma na KBF-u u Splitu don Marinko Vidović, uz koncelebraciju fra Mladena Marića, fra Perice Maslaća, fra Marka Pudara i župnog vikara u Brnazama. Pjevanje su animirali zborovi filijalne zajednice, a po završetku misnog slavlja nastupio je zbor dječjeg vrtića „Nikolino.“ Za proslavu zaštitnika crkve i mjesta vjernici su se pripremali trodnevnicom koju su predvodili fra Mladen Marić, fra Marko Pudar i fra Daniel Stipanović.

14.-16. Župno hodočašće u Istru

U Svetoj godini 2025., stotinu hodočasnika iz župe Čudotvorne Gospe Sinjske sudjelovalo je na trodnevnom hodočašću u Istru pod geslom „Putovima blaženog Miroslava Bulešića“. Pod stručnim vodstvom vlč. Ilije Jakovljevića hodočasnici su posjetili mjesta vezana uz život i mučeništvo blaženog Bulešića. U sklopu hodočašća, vjernici su zadnjeg dana posjetili Rijeku i Svetište Gospe Trsatske. Hodočasnike su duhovno pratili gvardijan fra Marinko Vukman i đakon fra Mate Šakić.

17. Večer sjećanja na Vukovar i Škabrnju

U bazilici Gospe Sinjske u Sinju slavljena je sveta misa za sve poginule hrvatske branitelje i žrtve Domovinskog rata, kao i za sve one koji su ubijeni u obrani Vukovara i Škabrnje. Misno slavlje predvodio je župnik fra Antonio Mravak. Nakon mise uslijedio je mimohod sjećanja iz crkve Gospe Sinjske do Vukovarske ulice. Vjernici su u tišini s lampionima u ruci te uz zvuk zvona sa zvonika crkve Gospe Sinjske obnovili sjećanje na Vukovar, Škabrnju i hrvatske branitelje koji su svoje živote dali za Hrvatsku.

18. Župljani posjetili Škabrnju i Zadar

U povodu 34. obljetnice od masakra nad Škabrnjanima u Domovinskom ratu, vjernici sinjske župe sudjelovali su u Škabrnji na svetoj misi za ubijene i nestale mještane. Iz sinjske župe sudjelovalo je 120 hodočasnika sa župnikom fra Antonijom Mravkom i gvardijanom fra Marinkom Vukmanom. U popodnevним satima vjernici su posjetili Zadar i Svetište sv. Šimuna, a hodočasnike je dočekaо i povijest Svetišta i štovanja sv. Šimuna prikazao župnik i upravitelj Svetišta sv. Šimuna don Damir Šehić.

20. Večer sjećanja na Jean-Michela Nicoliera

U prepunom klaustру Svetišta Gospe Sinjske predstavljena je knjiga „Moje uspomene na Hrvatsku – Jean-Michel, rođen kao Francuz, umro kao Hrvat”, autora Ghislaina Duboisa, posvećena jednom djetinjem dubokom oku, neustrašivom i hrabrom srcu – francuskom dragovoljcu, vukovarskom branitelju Jean-Michelu Nicolieru. Organizatori su bili Župa i Svetište Gospe Sinjske i Matica hrvatska – ogranak Sinj. Knjigu su predstavili izvanredni profesor na Sveučilištu u Zadru dr. sc. Frano Vrančić i autor knjige, belgijski odvjetnik Ghislain Dubois. Večer je glazbeno uveličala Klapa „Prijatelji” iz Brnaza.

20.–22. Duhovna obnova

Trodnevnu duhovnu obnovu ususret svetkovini Krista Kralja i došašću u Svetištu Čudotvorne Gospe Sinjske predvodio je karmelićanin o. Branko Zebić. Tijekom tri dana program duhovne obnove počinjao je u 17 sati pobožnošću Blaženoj Djevici Mariji. Na blagdan Gospe od Zdravlja (petak, 21. studenoga), održano je slavlje podjele sakramenta bolesničkog pomazanja i blagoslov bolesnih i nemoćnih.

23. U Lučanima proslavljena sv. Kata

Najstarija filijalna zajednica sinjske župe u Lučanima na svetkovinu Krista Kralja proslavila je svoju zaštitnicu sv. Katu. Ovogodišnja proslava ostat će zapamćena da se ostvarila stara poslovice u narodu „Sveta Kata, snig na vrata”. Bijeli prekrivač u noći zabijelio je više predjele sinjske župe, posebno Radošić i Lučane. Misnom slavlju prethodila je procesija s kipom svete Kate, a slavljem je predsjedao župnik sinjske župe fra Antonio Mravak u suslavlju župnog vikara fra Mladena Marića. Slavlje su uveličali članovi Zbora sv. Kate pod ravnanjem Danijele Petričević Banovac.

30. Upaljena prva svijeća došašća

Preko svete mise u 9 sati, članovi Dječjeg zbora Gospe Sinjske i kandidati za sakrament prve svete pričesti, prigodnim recitalom i pjesmom obilježili su početak nove liturgijske godine i došašća. Recital su izveli kandidati za sakrament Prve svete Pričesti uz asistenciju katehete prvopričesnika s. Jelene Mijić. Glazbeni dio izveli su članovi Dječjeg zbora uz pratnju s. Anđele Crnjac. Prvu svijeću na adventskom vijencu upalio je predvoditelj misnog slavlja, župni vikar fra Marko Pudar.

Fra Jure Župić oprostio se od službe orguljaša i zborovođe

Fra Jure Župić nakon više od četrdeset godina kontinuiranog i ustrajnog vođenja zborova Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske gdje je djelovao kao i orguljaš u srijedu 6. kolovoza 2025., oprostio se od službe orguljaša i voditelja zborova.

Fra Jure Župić rođen je u Sinju, 23. travnja 1946. godine. Osnovnu školu završio je u Sinju (1952.-1960.), Franjevačku klasičnu gimnaziju u Sinju (1960.-1965), Franjevačku visoku bogosloviju u Makarskoj (1966.-1972.), Institut za crkvenu glazbu Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu (1973.-1978). U Franjevački red je stupio na Visovcu i proveo godinu novicijata (1962.-1963.). Svečane zavjete položio je u Makarskoj (8. XII. 1968.), red đakonata primio je u Makarskoj (1970.) a za svećenika je zaređen u Splitu (29. VI. 1971.). Mladu misu imao je u Sinju (11. VII. 1971.).

Nakon diplome na Institutu za crkvenu glazbu, imenovan je profesorom glazbe na Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji i zborovođom crkvenih zborova u Svetištu Čudotvorne Sinjske u Sinju. U Gimnaziji i Svetištu kroz cijelu godinu organizirao je razne glazbene priredbe za djecu i mladež, posebno za Božić, Veliki tjedan, devetnicu i blagdan Velike Gospe. Organizirao je brojna hodočašća i nastupe sinjskih crkvenih zborova u raznim svetištima i župama po cijeloj Hrvatskoj. Suradivao je s poznatim skladateljima, potičući ih da uglazbe nove crkvene napjeve i mise u čast Gospi Sinjskoj, koje je izvodio sa svojim zborovima u Sinju. Od poznatih skladatelja spomenimo samo fra Jurinu suradnju s akademikom Anđelkom Klobučarem, skladateljem Matom Leščanom, Marijem Nardellijem, Vladom Sunkom i drugima.

Kao diplomirani crkveni glazbenik, fra Jure Župić djelovao je i kao glazbeni pedagog, profesor glazbene umjetnosti pri Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Sinju. Svojim pedagoškim radom i pristupom glazbi ostavio je upečatljiv i jedinstven trag među svojim učenicima i sjemeništarcima.

Kao zborovođa Župnog zbora kontinuirano i na vrlo originalan način potiče suvremene hrvatske crkvene skladatelje da skladaju nova djela posvećena sinjskom Zboru i glazbenom štovanju Čudotvorne Gospe Sinjske.

Nezaobilazna je njegova suradnja s eminentnim hrvatskim skladateljima, primjerice akademikom, pokojnim Anđelkom Klobučarem koji je upravo za Sinjski zbor napravio prvu troglasnu obradu «Mise u Hrvatski jezik» sinjskog franjevnca iz 18. stoljeća – fra Petra Kneževića, ali i kantatu Gospi Sinjskoj, kao i niz manjih glazbenih Marijanskih napjeva. Važna je i fra Jurina suradnja s maestrom Marijem Nardellijem, Vladom Sunkom (u kantati Zlato Gospine milosti). Neumoran je u poticanju stvaranja novih glazbenih djela za sinjski župni zbor, ali i djela za božićne priredbe u sinjskoj crkvi. Tim glazbenim opusima ostavlja nama u naslijeđe važna djela hrvatske crkvene glazbe 20. i 21. stoljeća.

Kao vrstan poznavatelj glazbenih rukopisa sinjskog samostana zainteresirao je povjesničare glazbe svojega vremena i glazbene paleografe te je do danas upravo zahvaljujući fra Juri Župiću sinjski glazbeni arhiv dobio desetke izvornih znanstvenih radova na temu povijesti crkvene glazbe sinjskog franjevačkog samostana, pridonoseći time poznavanju repertoara naše crkve od 18. stoljeća do danas. Osobitno je plodan (i u hrvatskom kontekstu jedinstven) fra Jurin rad s Dječjim zborom Župe Čudotvorne Gospe Sinjske kojeg je vodio zajedno sa časnom sestrom Jelenom Mijić.

U prigodi svojeg 75. rođendana i pedesete obljetnice svećeničkog ređenja dobio je od Grada Sinja Nagradu za životno djelo.

Odlukom provincijalne uprave Provincije školskih sestara franjevki Krista Kralja Provincije Presvetog Srca Isusova sa provincijalkom s. Lidijom Matijević, fra Juru je naslijedila na službi orguljašice i voditeljice zborova u Svetištu Gospe Sinjske s. Anđela Crnjac.

Fra Jozo Župić

dobitnik nagrade Grada Sinja za životno djelo

Franju, Živo vrelo, Službu Božju, Maticu, Slobodnu Dalmaciju, Feratu i Fenix-magazin.

Napisao je i objavio knjige: Hrvati u Nevigesu, hodočasničko-liturgijski vodič, Pripovijedana misa (prijevod), Poznaješ li dragog Boga? (prijevod), Vino u posudama. Ženidbeni nagovori (prijevod), Sv. Klement u Berlinu, Crtice iz života misionara, Glas iz tuđine (preveden i objavljen na njemačkom pod naslovom "Stimme aus der Fremde"), Čarli, Bauštelac (preveden i objavljen na njemačkom pod naslovom "Bauarbeiter"), Pijetao u duši, 40 godina

Gradsko vijeće Grada Sinja 11. kolovoza 2025., donijelo je odluku da se ovogodišnja Nagrada za životno djelo dodijeli fra Jozi Župiću, franjevcu, svećeniku, književniku, humanitarcu i dugogodišnjem misionaru u inozemstvu. Njegov rad obilježen je desetljećima služenja vjernicima diljem Hrvatske i Europe, neumornim humanitarnim djelovanjem, te očuvanjem i promicanjem hrvatske kulturne i duhovne baštine.

Fra Jozo Župić rođen je 19. veljače 1948. godine u Sinju. Za svećenika je zaređen 1. srpnja 1973. u Sinju. U provinciji Presvetog Otkupitelja obavljao je različite službe: župski pomoćnik u župi Gospe od Zdravlja u Splitu, dušobrižnik u HKM Stuttgartu, Düsseldorfu, voditelj HKM Mettmann-Leverkusen, kateheta studenata u župi Gospe od Zdravlja u Splitu, meštar novaka na Visovcu, asistent FSR-a, urednik "Vjesnika provincije", provincijski voditelj FRAME, voditelj HKM Berlin, voditelj HKM Ludwigsburg, dušobrižnik u HKM München. Piše za Živu zajednicu, Glas koncila, Mali koncil, Mariju, Brata

Hrvatske Katoličke Misije Ludwigsburg, Svrni svete oči blage, Terapija dobrote, Župići, Zdravo Sinju, dilber cvijete, Apostolsko djelovanje hrvatskih sestara u inozemstvu, Josip Kuletin hrvatski intelektualac, skladatelj, rodoljub i mučenik, Josip Kuletin Sinjski alkari i druge skladbe, Josip Kuletin (1906. – 1945.) Radovi međunarodnoga znanstvenog skupa održanog u Sinju 17. lipnja 2021., Ante Župić kipar i profesor u sjećanjima i zapisima – Sinj, 1929. – 1974.,

„Za moj svećenički život koji traje od 1973. godine kad sam u Sinju slavio svoju Mladu misu pa sve do danas, zahvalan sam Bogu, našoj Čudotvornoj Gospi Sinjskoj pred kojom sam godinama služio kao ministrant i pred kojom sam dobio zvanje biti franjevac, svećenik i biti u službi na koju me pozvao Gospodin naš Isus Krist koji me krijepi i obogaćuje svojim Duhom Svetim kako bih svojim životom Njega proslavio i učinio sve da ga i drugi slave,“ napisao je fra Jozo prigodom objave vijesti da je dobitnik Nagrade za životno djelo Grada Sinja.

Provedeni konzervatorsko-restauratorski radovi u Etnografskoj zbirci Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske

Kulturna baština znači *sve ono što su ljudi stvorili kroz povijest i što ima posebnu kulturnu, povijesnu ili umjetničku vrijednost*, a želimo to sačuvati za buduće generacije. Kulturna baština je sve ono što nas povezuje s našom poviješću i identitetom te što je važno očuvati. U našem slučaju riječ je o pokretnoj kulturnoj baštini koja se nalazi u franjevačkoj zbirci u Svetištu Gospe Sinjske.

Etnografska zbirka se sastoji od Zbirke tradicijskog tekstila, koja sačinjava narodne nošnje iz Cetinske krajine (Sinj, Vrlika, Drniš, Zagora), Zbirke predmeta tradicijskog domaćinstva u kojoj se izdvajaju različiti lončarski proizvodi, predmeti za preradu vune te pokućstvo, Zbirke tradicijskog nakita, te Zbirke sakralnih predmeta. Zbirka prezentira bogatu tradicijsku baštinu, i svjedoči o načinu života te različitim vrijednostima narodne pučke kulture s kraja 19. i iz prve polovine 20. stoljeća.

Franjevci – čuvari pokretne kulturne baštine

Franjevci su, na području brojnih samostana i župa, ostali među najvažnijim čuvarima pokretne kulturne baštine. Njihovo djelovanje nadilazi vjersku ulogu i postaje snažan doprinos očuvanju identiteta, povijesti i umjetničke ostavštine naroda kojima služe. Od samih početaka, franjevački je red bio usmjeren na skromnost, služenje i obrazovanje, a upravo je iz te želje za očuvanjem znanja i povijesti proizašla njihova predanost prikupljanju i čuvanju dragocjenih predmeta.

Franjevci su tijekom 19. i 20. stoljeća prikupljali širok raspon predmeta – od liturgijskih rukopisa, crkvenog ruha i umjetnina, do arheoloških nalaza, povijesnih dokumenata i etnografskih predmeta. Mnogi od tih artefakata danas čine neprocjenjivu zbirku koja svjedoči o kulturnom i vjerskom životu zajednica kroz povijest.

Zahvaljujući njihovoj brizi nastala je i ova zbirka iz naše koja omogućuje istraživanje povijesti, umjetnosti, jezika i običaja.

Posebno je važno naglasiti da franjevci nisu samo pasivni čuvari, već i aktivni istraživači i dokumentaristi. Njihova uloga bila je presudna u očuvanju predmeta koji bi bez njihove brige bili izgubljeni ili uništeni. Njihova stoljetna predanost čuvanju pokretne i nepokretne kulturne baštine dokaz je da istinska briga za povijest počinje u zajednici – s ljudima koji razumiju da je svaki predmet dio puno veće priče koja nas oblikuje i povezuje.

Tako smo ovu godinu na obostrano zadovoljstvo ostvarili suradnju u svrhu jednog vrlo bitnog cilja a to je preventivna zaštita predmeta u etnografskoj zbirci. Kao diplomirani restaurator konzervator u suradnji sa franjevcima prijavili smo projekt preventivne zaštite tekstilnih predmeta iz franjevačke zbirke. Tako smo uz potporu Ministarstva kulture i medija obavili jedan veliki posao u ovoj godini. Obradeno je 380 tekstilnih predmeta koji su sačinjeni od narodnih nošnji Cetinskoga kraja. Predmeti su fotografirani, popisani, izmjereni te preventivno zaštićeni, te smo im time, kako bismo rekli, produžili vijek trajanja. Svrha našeg rada je da se predmeti uvrste u nacionalnu kulturnu baštinu kako bi dobili pravnu zaštitu. Tako je naš rad interdisciplinaran, da bi ostvarili uvjete pravne zaštite veliki broj sudjeluje u tome počevši od franjevaca, mene kao restauratora, konzervatora, te naposljetku Ministarstvo koje popisuje i odobrava da zbirka stekne prava da se registrira kao nacionalno kulturno dobro. Stoga se nadamo da će zbirka s ovakvom suradnjom ugledati svjetlo dana u nekom novom postavu, u nekom našem i vašem muzeju, jer uistinu se radi o imponantnim vrijednostima koje franjevci čuvaju.

Danas se franjevačke zbirke smatraju važnim dijelom nacionalne kulturne baštine. One

svjedoče o kontinuitetu života, vjeri, umjetničkom stvaralaštvu i duhovnosti, ali i o predanosti ljudi koji su shvatili koliko je važno sačuvati tragove prošlosti. Za buduće naraštaje, ovi predmeti predstavljaju vrijedan izvor znanja i

inspiracije, a franjevci ostaju simbol čuvara kulturnog pamćenja.

A ja sam samo restaurator konzervator koji sprječava i liječi našu ostavštinu.

Petra Barać

Umjetnička interpretacija sakralnih ostvarenja akademskog slikara Antona Vrlića u novoj kapeli svetog Franje Franjevačkog samostana, bazilike i Svetišta Čudotvorne Gospe Sinjske

Obrazloženje likovno-umjetničkog sakralnog koncepta staklenog mozaika s prostorom svetohraništa iza središnjeg dijela oltara kapele

Akademski slikar Anton Vrlić nedvojbeno je jedan od najznačajnijih hrvatskih predstavnika apstraktnog likovnog stvaralaštva u interpretaciji umjetničkog izraza sakralne tematike

obogaćene i vrijednim djelima pasionskog sadržaja. Osobnim, slikarskim, kiparskim i grafičkim stvaralaštvom istaknuo se kao umjetnik koji prepoznatljivu sakralnu ikonografiju preobražava u ekspresivnu, poetičnu i kolorističku slikarsku viziju koja svojim obilježjima predstavlja simbole religioznog, kršćanskog sadržaja. Ovakvim usredotočenim pristupom zadržavajući se na mnogim detaljima, kombinirajući različite likovne tehnike i medije umjetničkog izričaja stvara

kompozicije sakralne tematike s odabranim motivima preobražavajući ih u duhovne i arhetipske snažne znakove i slikovne elemente.

Suvremenom apstraktnom izvedbom mozaika unutar prostora kapele iza oltara, slikarskom narativnošću i reduciranom formom (figuracija nije prisutna) umjetnik naglašava duhovnu značovitost sakralne ikonografije, liturgike i simboličke vode koja u kršćanstvu ima veliko i mnogostruko značenje. Voda kao elementarna zrcalna materija sveobuhvatnosti u kršćanskoj tradiciji u metaforičnom smislu simbolizira postanak, stvaranje, život, duhovnu snagu. Umjetnikova ideja mozaika je bila da se bojom i ritmom nijansi staklenih, plavih oblika prikaže rijeka – voda, njezina simbolika i religijsko značenje. Apstraktnim uprizorenjem vode kao simbola kršćanstva, života, pročišćenja i Duha Svetog nastojao je naglasiti njezinu duhovnu izuzetnu značovitost reduciranim formama, akvarelskim pristupom promišljanja mozaika. Naime, akvareli su bili prethodne skice za slojevitost staklastu apstraktnu slikarsku interpretaciju. Posredstvom složenih raznobojnih staklenih formi u kojima se sažimaju ritam, igra boja, transparentnost, svjetlo, umjetnik je nastojao zadanom likovnom motivu kolorističkom morfologijom apstrahirati značenje.

Slikovno apstraktno poslagano raznobojno staklo različitih veličina i strukture umjetnik je posložio u pravokutnom omjeru (visine 180 cm, dužine 700 cm). Reljefna plastičnost upotpunjena je izrazitim slikarskim kolorizmom staklenih pločica plavih nijansi, od svijetloplave, plavičaste, duboke tamnoplave boje preko akcenata zelenkaste i žute do svijetlobjeličastih, bjelkastih, bijelosivih i gotovo savršene bijele boje. Slikar u sredinu mozaika postavlja najsvjetliji i najupečatljiviji dio, svetohranište ili tabernakul s posvećenim hostijama izveden u obliku izrazitog blijedožutog sunca. Umjetničko nadahnuće bilo je svetohranište prikazati u vidu čistog, punog i jasnog kruga, snažnog intenziteta koji simbolizira hostiju kao svjetlo, toplinu, duhovnu preobrazbu, unutar zadanog kvadrata svijetle pozadine koja je sastavni dio mozaika. Cjelokupna kompozicija svojom simbolikom donosi individualnu ekspresionističku naraciju poimanja sakralnog i religioznog sadržaja u kontekstu suvremene likovnosti apstraktnih simboličkih

oblika u suodnosu s arhitekturom prostora koji je okružuje.

Umjetnička simbolika u ikonografiji križa na stropu nove kapele svetog Franje

Suvremeni umjetnički likovni prikaz križa koji obuhvaća središnju ravnu plohu stropa svojom stiliziranom, ekspresionističkom koncepcijom u interijeru kapele, interpretira i uobličuje umjetnikovu zaokupljenost Kristovom mukom, smrti i uskrsnućem. Križ kao simbolični znak Gospodinove muke izveden je bez lika Raspetog, od staklenih brušenih, laminiranih folija, kolažiranih u bojama, dužine 911 cm, širine 400 cm. Podijeljen je u dinamična segmentirana polja dvaju izduženih i tanjih krakova, koji se sijeku pod pravim kutom unutar kojih se vertikalno, horizontalno i dijagonalno izmjenjuju slikarske ekspresivne gradacije boja kao vizualnih značenjskih kolorističkih simbola. U različitostima kromatskih i akromatskih kontrasta boja i njihovim međusobnim odnosima umjetnik naglašava apsolutnu univerzalnu duhovnu mističnost križa uronjenog u bol, patnju i umiranje.

Snažno istaknuti slobodni oblici crvene boje poredani nepravilno poput ubojitih sječiva svojim vršcima predstavljaju trnovu krunu koja probadajući križ po čitavoj njegovoj površini simbolizira Kristovu muku i patnju. Geometrijski akcenti tople i prozračne žute boje pružaju nadu, ostvaruju i otkrivaju životnu radost, blagost i ispunjenost. U stvaralačkom procesu ovim toplim primarnim bojama crvenoj i žutoj umjetnik suprotstavlja hladne nijansirane tonove svijetloplave, svježije zelene i pastelne ljubičaste boje. Tim odnosima postiže koloristički kontrast, ali i jedinstvenu usklađenost s netaknutim jasnim bjelinama kao svjetlom koje rastvara i obasjava stvarajući osobitu uravnoteženost ekspresivnog kolorizma i simbolizirajući životnu snagu, vjeru, nadu i puninu života. Pridržavajući se arhitektonskog koncepta Vrlić predstavljenim umjetničkim – likovnim rješenjem razlaže svoju apstraktnu poetiku iskazivanja slave križu kao najznačajnijeg simbola kršćanstva uronjenog u svjetlinu uskrsnuća.

Anita Librenjak

Novi liturgijski prostor u bazilici Čudotvorne Gospe Sinjske

Arhitektonski osvrt

Kapela Sv. Franje

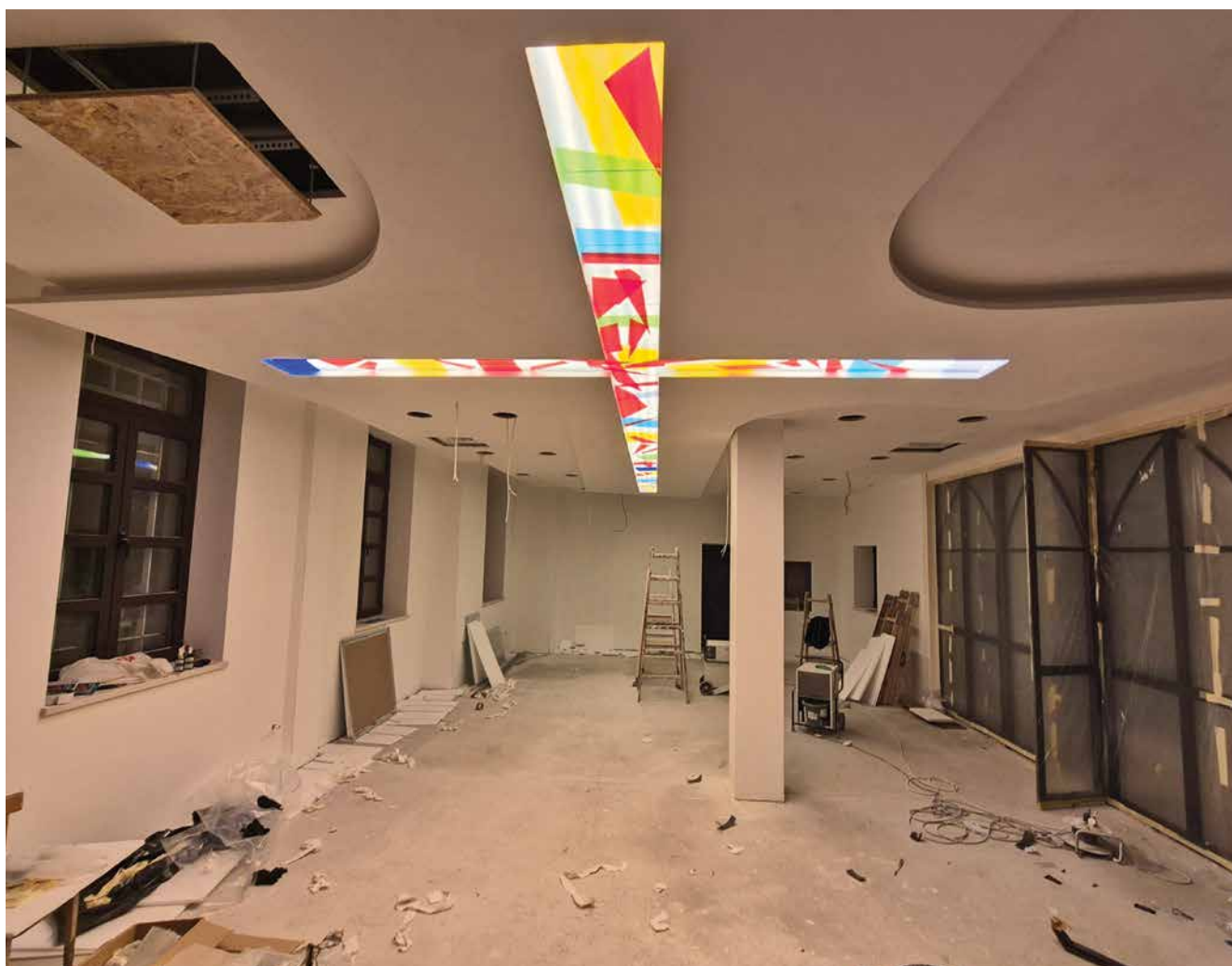
Dogodilo se još jednom! Prvi put prije 15 godina ulazim u prostor zatvorenog dvorišta samostana, koji je neopravdano zanemaren, hladan, bez jasne funkcije. Poziv na intervenciju.

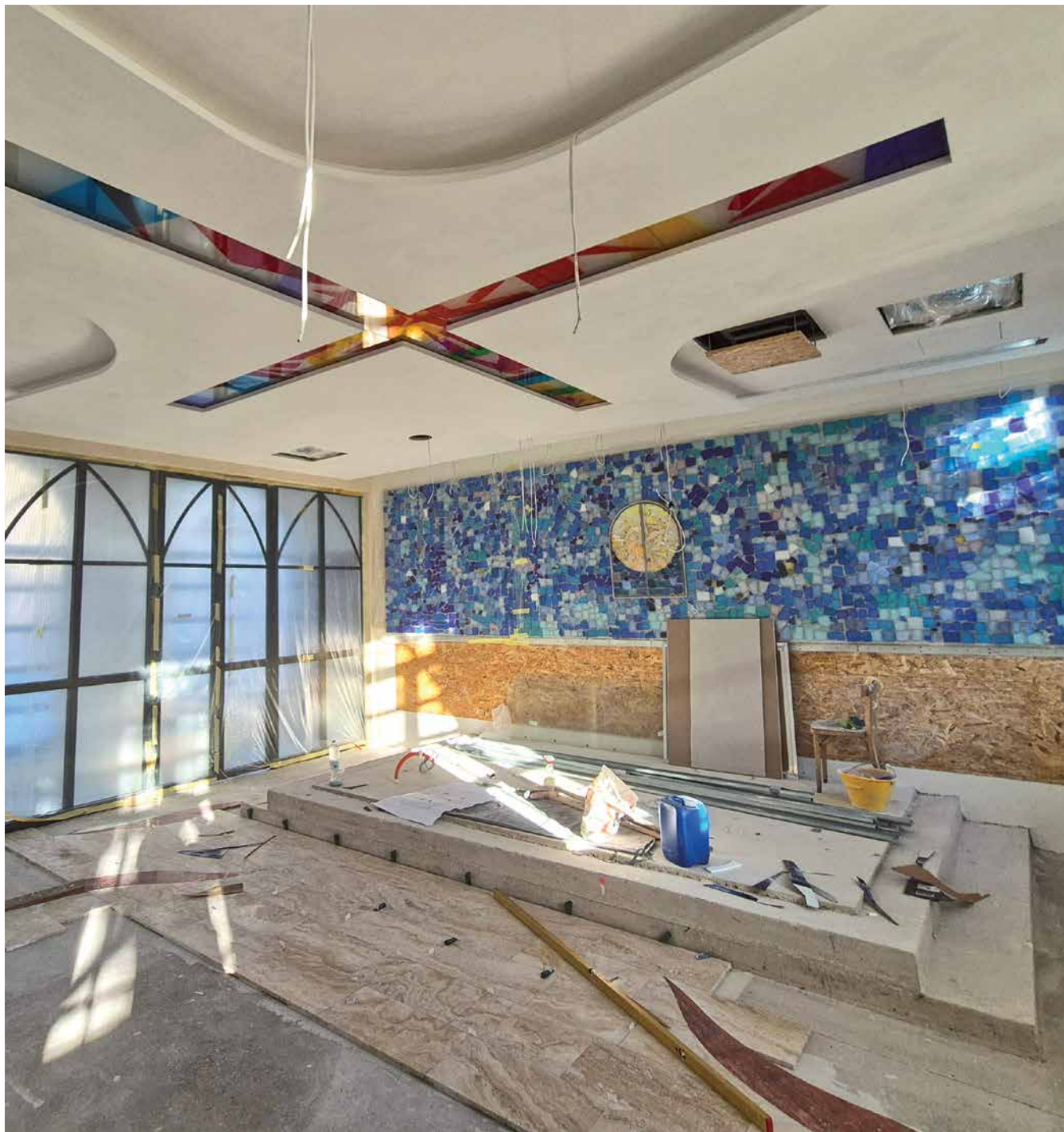
Sada je to klaustar: živ, dostupan, dostatan, privlači, zove k sebi, pokazuje svoje mogućnosti.

Imamo novi prostor nekadašnje kapele, dvorane, spremišta, radionice, peglaonice, ostave. Prostor koji je poveznica bazilike i dvorišta samostana, pozicija koja otvara višestruke potencijale.

Potreba za liturgijskim prostorom i mogućnost ovog mudro prepoznaju voditelji svetišta, pronalaze načine da ga ožive.

Opterećen nedefiniranim sadržajima, oporavlja se u svim tehničkim elementima. Smjernice su: dobiti svjež, jednostavan, funkcionalan, intiman i jedinstven interijer. Zamisao je umiriti prostor kroz arhitektonska rješenja poda, zidova, stropa, oltara i ukomponirati umjetničku intervenciju u zadane pozicije i dimenzije, sve u cilju stvaranja ambijenta koji će biti u službi predviđenih sadržaja.

Kapela je odijeljena od hodnika transparentnom pregradom koja umiruje ponavljajući ritam luka. Pod kapele od toplog Travertina s plamenim jezicima Duha Svetog, podsjetnik je utemeljenosti najvećih dubina čovjeka u njegovu Stvoritelju koji mu daruje vječnost Dahom Života.

Stropom kapele sv. Franje dominira geometrijski jednostavni križ, kao podsjetnik stradanja i križeva puka Sinja i cetinskog kraja. Uklopljen je u veliki stilizirani TAU križ sv. Franje označenih granica u liturgijskim bojama. Namjera je da sav potreban sadržaj u interijeru bude skoro neprimjetan.

Oltarni stakleni mozaik, izrađen na poseban i jedinstven način u koji je uklopljeno svetohranište, dominira kapelom. Usmjerava promišljanje hrvatskom korpusu koji je povremeno ili trajno odvojen od Domovine u beskrajima svjetskih mora. Trajna čežnja da se zaista ujedini ostvariva je jedino neodoljivoj Kristovoj prisutnosti u Presvetom Sakramentu.

U zadane arhitektonske pozicije i okvire, majstorski je uklopljen umjetnički sadržaj. Suradnja naručitelja, umjetnika i arhitekta je iznimna, tako da vjerujemo da će isti biti i rezultat.

projektant Ivan arh.Vučković

